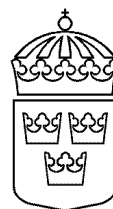

Riksdagens protokoll

1999/2000:21

Torsdagen den 28 oktober

Protokoll
1999/2000:21

Kl. 12.00 – 12.56
14.00 – 16.40

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 22 oktober.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1999/2000:41

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:41 av Stefan Attefall (kd) om ersättningsjobb vid försvarsnedläggningar.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 november.

Skälet till dröjsmålet är att det varit svårt att finna en tid som passar interpellanten och näringsministern.

Stockholm den 25 oktober 1999

Näringsdepartementet

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 1999/2000:32

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:32 av Ulla-Britt Hagström om bostadslösa studenter.

Interpellationen kommer att besvaras den 4 november 1999.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 22 oktober 1999

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

3 § Svar på interpellation 1999/2000:27 om ursprungsmärkning av kött

Anf. 1 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Lena Ek har frågat mig om hur jag avser att driva arbetet för en bättre konsumentinformation i EU i fortsättningen med anledning av Livsmedelsverkets agerande och inför kommande förhandlingar med bl.a. WTO.

Den svenska livsmedelspolitiken har som mål att i konsumenternas intresse verka för säkra livsmedel av god kvalitet, redlighet i livsmedels-hanteringen och bra matvanor. Inom gemenskapen ges konsumenten en allt viktigare ställning, och arbete pågår i syfte att garantera att konsumenterna har tillgång till säkra livsmedel. Kommissionen har lagt fram en handlingsplan för konsumentpolitiken fram till år 2001, där det bl.a. anges att konsumentens inflytande över besluten inom livsmedelsområdet ska stärkas.

Sverige agerar inom EU aktivt för konsumentintresset och för ökad konsumenthänsyn. Inom Codex Alimentarius, det globala livsmedels-samarbetet under FAO och WHO, pågår arbete med att definiera vilka faktorer utöver ren vetenskap som ska ligga till grund för standarder och rekommendationer. Sverige arbetar aktivt inom gemenskapen med frågan om en definition i Codex av den s.k. försiktighetsprincipen.

I anslutning till BSE-krisen infördes gemensamma regler för en frivillig ursprungsmärkning. Ministerrådet ska senare i höst ta ställning till om denna ursprungsmärkning ska bli obligatorisk. Nu har från branschen framförts önskemål om att denna märkning ska vara frivillig även i fortsättningen. Branschen anser också att märkningen enligt nuvarande system är alltför krånglig och dyr.

Enligt min uppfattning ska konsumenterna inte vara beroende av producenternas välvilja. Därför bör märkningsregler i princip vara obligatoriska. Den köttmärkning som infördes år 1995 genom en branschöverenskommelse kunde inte vara annat än frivillig eftersom EG:s regelverk om den fria inre marknaden inte tillät nationell ursprungsmärkning.

Jag tror att det finns en vilja hos svenska producenter att informera konsumenterna att det är svenska produkter man saluför. Samtidigt inser jag att denna vilja kanske inte är lika stark hos samtliga leverantörer inom EU. Jag anser därför att konsumenternas intressen bäst tillgodoses genom ett obligatoriskt system. Min avsikt är att verka för ett obligatoriskt system som inte är alltför krångligt eller dyrt.

Sverige har i förhandlingarna inför den nya WTO-rundan varit starkt pådrivande i fråga om djurskydd, miljöskydd, säkra livsmedel och konsumenthälsa. Konsumentinformation ingår naturligtvis som en integrerad del i dessa frågor. Inte minst tack vare oss finns det nu flera hänvisningar till betydelsen av att prioritera icke handelsrelaterade frågor (t.ex. konsumenthälsa, livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet) i de slutsatser som utgör EU:s förhandlingsmandat i den kommande WTO-rundan.

Då Lena Ek som framställt interpellationen anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Åsa Torstensson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 2 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka talmannen för att jag fick ta emot svaret från jordbruksministern i dag.

Jag ska fortsätta med att tacka jordbruksministern för ett mycket tillfredsställande svar på interpellationen om ursprungsmärkning av kött och för informationen om det svenska arbetet kring denna fråga. Det är ett arbete som ringar in det som är av vikt, nämligen att man fokuserar på konsumenternas rättigheter att erhålla säkra livsmedel.

De svenska konsumenterna ska tillförsäkras livsmedel av hög kvalitet, framställda på ett ekologiskt och etiskt riktigt sätt. Det innebär att vi ska ha livsmedel som är hälsosamma, som framställs med gott djurskydd och med hänsyn till miljön. Antibiotika ska bort. Krafttag mot salmonella måste till.

Centerpartiet anser att det är avgörande att det är en konsumenträtt att kunna identifiera innehållet i livsmedlen och deras ursprung. Därför ska livsmedel märkas så att konsumenterna vet vad de köper. Därmed kan de själva välja vid inköpet.

Jag är också den första som ställer mig bakom och bekräftar att svensk livsmedelsproduktion uppfyller höga krav på miljöskydd, djurskydd och kvalitet. Men jag anser inte att konsumenterna ska vara beroende av livsmedelsproducenternas välvilja när det gäller märkning, precis som också jordbruksministern framhöll.

Trots jordbruksministerns positiva svar och redogörelse för regeringens arbete vill jag ändå upprepa en del av frågeställningen som fanns i interpellationen. Det gäller det fortsatta arbetet med ursprungsmärkning.

Trots jordbruksministerns agerande i frågan om ursprungsmärkning har Livsmedelsverket fört en öppen debatt om märkning som går ut på att man från verket ifrågasätter konsumenternas nytta av obligatorisk ursprungsmärkning. Man förespråkar därmed en något mjukare hållning.

Jag vill fråga jordbruksministern vad hon anser om Livsmedelsverkets uttalande om ursprungsmärkning och om hon avser att vidta någon åtgärd med anledning av Livsmedelsverkets agerande.

Anf. 3 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Med tanke på det här svaret finns det anledning ställa några frågor för att få vissa klarlägganden.

När det talas om ursprungsmärkning av kött, avses enbart nötkött eller avses även andra köttslag? Det vore väldigt viktigt om vi fick detta klart för oss.

Jag har uppfattat att diskussionen efter Livsmedelsverkets ställningstagande omfattar flera typer av kött, inte bara nötkött. Det är av det skälet som jag vill ha ett klarläggande.

Anf. 4 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag tycker att det är intressant att vi nu har den här diskussionen och för den i en väldigt positiv anda. Jag utgår ifrån att också Ingvar Eriksson är för en obligatorisk märkning, och det vore bra att få det bekräftat.

Jag säger detta därför att när jag var jordbruksminister första gången, 1994, och vi gick med i EU den 1 januari 1995, betydde det väldigt mycket för det svenska jordbruket, inte minst genom att vi fick en fri

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

Svar på

interpellationer

rörlighet av djur och livsmedel över gränserna som vi inte hade haft tidigare. Det var en helt ny situation för Sverige.

Med tanke på den oro som fanns inför medlemskapet tog jag i EU upp frågan om en ursprungsmärkning av kött. Jag preciserade det inte utan gjorde det mer i allmänna ordalag. Innan man tar upp sådana frågor i EU ska man gå till EU-nämnden, vilket jag gjorde. Jag minns vilket kolossalt motstånd jag då mötte, åtminstone från två partier. Eftersom det ena partiet är representerat här i dag, tycker jag att det är glädjande att jag nu får stöd och vill också få det bekräftat av Ingvar Eriksson. Det var alltså moderaterna i EU-nämnden som ifrågasatte mitt agerande för att detta ansågs strida mot den fria rörligheten.

Detta må vara historia, men det är ändå roligt att se att utvecklingen går mot det som jag redan då trodde var riktigt, nämligen att konsumenterna måste kunna få välja. För att kunna göra ett bra val måste man ha kunskap, och den kunskapen bör man få genom information på köttpaketet.

Beträffande Åsa Torstenssons fråga om Livsmedelsverkets agerande har vi i Sverige, till skillnad från nästan alla andra länder, stora, starka och fristående ämbetsverk som har stor frihet att agera. Jag kan inte gå in och lägga mig i deras interna agerande. Det kan man möjligen tycka vara mer eller mindre lämpligt. Jag avstår från att göra den värderingen i dag. Jag konstaterar bara att det inte är de som bestämmer, utan det görs på annat håll. Min uppfattning är den som jag redovisat i interpellationssvaret.

Ingvar Eriksson frågade om ursprungsmärkningen gäller allt kött. Nej, i den diskussion som vi nu förbereder oss för i EU är det fråga om en obligatorisk märkning av nötkött. Det har naturligtvis sin speciella förklaring i ett EU-perspektiv efter det som har hänt när det gäller galna ko-sjukan.

Anf. 5 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag uppskattar jordbruksministerns raka svar på frågan om det fortsatta agerandet vad gäller obligatorisk ursprungsmärkning.

Jag upprepar att Centerpartiet anser att det är rätt linje att lagstifta om obligatorisk ursprungsmärkning på alla livsmedel samt att verka för att ursprungsmärkning införs även i EU. För att göra ett förtydligande anser vi att EU-medlemskapet är inne i ett skede som kan användas för att höja skyddet för hälsa och miljö, för att stärka djurskyddet och ge konsumenterna sunda och säkra livsmedel. Det är av stor vikt att konsumenternas intresse lyfts upp på agendan och belyses.

Centerpartiet står bakom regeringens inriktning som jordbruksministern här har redovisat vad gäller obligatorisk ursprungsmärkning.

Jag tackar härmed för svaret.

Anf. 6 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Jag tycker också att det kan vara intressant att debattera hur vi ska klara av detta med livsmedelssäkerhet och hur vi efter EU-inträdet ska tackla frågan. Jag delar uppfattningen att det är oerhört viktigt att vi gör det på det sätt som är bäst för konsumenterna och som också är tillfredsställande ur producentsynpunkt. Ur konsumentensynpunkt är det viktigt att konsumenterna kan känna den trygghet de har rätt att

känna när det gäller livsmedelssäkerheten och ur producentsynpunkt är det viktigt att kunna konkurrera på lika villkor. Detta är också viktigt i sammanhanget.

Den diskussion om märkning av nötkött som nu är aktuell gäller enbart nötkött, och det tycker jag faktiskt är en brist. Därför vill jag efterlysa statsrådets synpunkt på detta.

Om det i framtiden ska vara en obligatorisk eller en frivillig branschansvarig märkning beror ju på om man kan märka allt kött, då det blir krångligt och besvärligt. Därför är det viktigt att få ett regelverk som går att följa och att märkningen kan ske till rimliga kostnader. Men i princip tar jag inte ställning till om märkningen ska vara obligatorisk eller icke obligatorisk. Det viktiga är att vi har ett bra och trovärdigt märkningssystem som skapar trygghet för konsumenterna och rättvisa för producenterna.

Anf. 7 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är några saker som jag vill kommentera.

Jag är glad över att vi är överens om att det ska vara en märkning av kött. Om den sedan ska vara obligatorisk eller frivillig kanske det möjligen kan finnas lite olika åsikter om, likaså om den ska omfatta allt kött eller inte.

Vad vi inriktar oss på nu är en obligatorisk märkning av nötkött, men jag inser också att efter det följer naturligtvis med automatik krav på att också annat kött ska vara märkt. Jag är inte alls främmande för det utan tycker att det är en naturlig konsekvens av att vi nu börjar på detta vis.

Vi får dock passa oss så att denna märkning inte uppfattas som protektionism. Det finns ju en viss risk för det. Men detta är inte den svenska utgångspunkten, utan det är konsumenternas berättigade krav på kunskap och information som är vår utgångspunkt.

Ingvar Eriksson säger också att detta måste gå att följa. Ja, det måste gå att följa i hela livsmedelskedjan. Ska man ha en märkning av köttet måste man också kunna gå tillbaka ända ned till i princip kalven eller t.o.m. den dräktiga kvigan eller kon.

Detta aktualiserar ju det som är fokus just nu, nämligen märkningen av våra kor. Jag tycker att den debatten har fått lite slagsida för den har handlat väldigt mycket om andra saker än om just konsumenternas säkerhet och om smittskyddet. Men det här är ett utmärkt exempel.

Ska vi kunna ha en ursprungsmärkning av kött måste den kunna följas kanske ända ned på gårdsnivå, och då måste korna vara märkta.

Detta är också något nytt i och med EU-medlemskapet, för tidigare var ju våra gränser stängda för in- och utförsel av djur. Nu kan vi få in djur och smittsamma sjukdomar. Därför är det så oerhört viktigt att djuren märks och att alla bönder också följer reglerna. Den debatten får vi väl ta i särskild ordning. Men jag tycker att det är viktigt att säga det, för här finns ett samband.

Jag är glad för Centerns stöd här. Vi har jobbat tillsammans med jordbrukspolitiken tidigare, och jag känner att vi på många punkter har en gemensam plattform att stå på.

Slutligen vill jag kort kommentera salmonellasituationen. Vi var ju många som var oroliga inför EU-medlemskapet för hur det skulle bli i Sverige. Men vi kan till vår glädje se att antalet fall av salmonella inte har ökat, utan vi ser att det stadigt minskar. Vi kan också se att de fall

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Svar på
interpellationer*

som är betingade av inhemsk smitta blir färre och färre. Det är mer vanligt att man blir smittad av salmonella när man reser utomlands än att man blir det i Sverige. Det tycker jag är intressant.

Det finns bara ett enda fall där det kan misstänkas att en människa smittats av importerat kött. Detta har inte kunnat bevisas, men det finns en misstanke om det. Det är intressant att notera att det bara är ett enda fall. Men det förtar ju inte nödvändigheten av en ursprungsmärkning så att konsumenternas fria val kan bli en verklighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1999/2000:30 om salmonellainfekterat kött

Anf. 8 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Ingvar Eriksson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av att salmonellainfekterat kött återigen importerats med åtföljande undermåliga intyg samt vilken inställning regeringen har om hur ursprungsmärkning av livsmedel ska utformas.

I Sverige har vi sedan lång tid tillbaka en god situation vad gäller salmonellasmitta, mycket tack vare livsmedelsproducenternas stora ansträngningar i alla led. För att vidmakthålla denna goda situation fick Sverige vid EU-inträdet garantier för att kött och köttprodukter som infördes från andra EU-länder till Sverige skulle salmonellatestas i sitt hemland och åtföljas av ett intyg om smittfrihet. Kött till produktion, t.ex. charkvara, som ska upphettas till säker temperatur behöver inte smittprövas. Säker temperatur är 70 grader.

Livsmedelsverket kontrollerar stickprovvis allt kött som kommer till Sverige från andra EU-länder. Ett stort ansvar vilar på importörerna att vid minsta misstanke om smitta eller om intygen saknas eller är bristfälliga kontakta den kommunala livsmedelstillsynen. Kommunerna provtar då köttet och det vanligaste tillvägagångssättet om smitta konstateras är att köttet returneras till avsändarlandet eller destrueras. Det vilar alltså ett stort ansvar även på den kommunala livsmedelstillsynen för att försäkra att konsumenterna har tillgång till säkra livsmedel, vilket gynnar folkhälsan.

Att livsmedel är säkra att äta är en viktig fråga inte bara för konsumenterna i Sverige utan också i övriga medlemsstater. Självfallet vill jag verka för en fortsatt god situation för smittfrihet i Sverige, men jag vill också arbeta för att den svenska synen på salmonellafrihet sprids till övriga medlemsstater.

I anslutning till BSE-krisen infördes gemensamma regler för en frivillig ursprungsmärkning. Ministerrådet ska senare i höst ta ställning till om denna ursprungsmärkning ska bli obligatorisk. Nu har från branschen framförts önskemål om att denna märkning ska vara fortsatt frivillig. Branschen anser också att märkningen enligt nuvarande system är alltför krånglig och kostsam.

Enligt min uppfattning ska konsumenterna inte vara beroende av producenternas välvilja. Därför bör märkningsregler i princip vara obligatoriska. Den köttmärkning som infördes år 1995 genom en branschöver-

enskommelse kunde inte vara annat än frivillig då EG:s regelverk inte tillät nationell ursprungsmärkning eftersom detta stred mot principen om den fria inre marknaden.

Jag tror att det finns en vilja hos svenska producenter att berätta för konsumenterna att det är svenska produkter man saluför. Samtidigt inser jag att denna vilja att informera kanske inte är lika stark hos samtliga leverantörer inom EU. Jag anser därför att konsumenternas intressen bäst tillgodoses genom ett obligatoriskt system. Min avsikt är därför att verka för ett obligatoriskt system för ursprungsmärkning av nötkött som inte är alltför krångligt eller kostsamt. Det obligatoriska system för ursprungsmärkning av kött som nu är aktuellt omfattar färskt och fryst nötkött, ätbara slaktbiprodukter samt malet nötkött, putsbitar och hackat kött.

När det gäller ursprungsmärkning av bearbetade och sammansatta produkter så måste man vara medveten om att det krävs ett mycket omfattande system för att kunna ursprungsmärka alla i produkten ingående delar. Detta är inget som är aktuellt för tillfället.

Anf. 9 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Jag vill tacka jordbruksministern för svaret på interpellationen. Det finns dock anledning att söka ytterligare klarlägganden. Orsaken till att jag framlade interpellationen är det faktum att salmonella återigen har påträffats i importerat kött. Denna gång har det påträffats vid inspektion av svinkött, alltså inte nötkött – från Belgien av alla ställen.

Mycket allvarligt i sammanhanget är att det importerade köttparti som man funnit salmonella i åtföljs av ett veterinärintyg i vilket det framhålls att köttet var fritt från salmonella. Veterinärintyg från exportlandet ska, om jag uppfattat det hela rätt, utgöra en försäkring om att det är en god råvara.

Det som också har skapat debatt är det förhållandet att sedan miljö- och hälsovårdsförvaltningen i berörd kommun funnit salmonella så har det företag som köpt köttet värmt upp det till 69 grader och sedan sålt det till konsumenterna. Livsmedelsverket har uttalat en viss tveksamhet till detta förfarande, alltså till att saltning och rökning av köttet, i detta fall kassler, är rätt metod för att få bort salmonellabakterierna.

Jag delar jordbruksministerns uppfattning att vi i Sverige sedan lång tid tillbaka har en god situation med låg frekvens av salmonellasmitta och att det är viktigt att denna goda situation kan behållas. Men det är också viktigt att konsumenternas förtroende även fortsättningsvis kan vinnas. Sådana här händelser får inte tillåtas äventyra detta. Vad ska statsrådet nu göra åt detta? Det är *ett* exempel. Det kan komma fler. Vad ska statsrådet göra så att inte salmonellainficerat kött åter importeras?

Jag har en fråga till. Vad jag vet är det för närvarande en nationell branschöverenskommelse av frivillig art om märkning av alla köttprodukter. Det är det sedan lång tid tillbaka. Det gäller vad jag har förstått allt kött, och handeln är med på detta. Är statsrådet beredd att stå bakom detta upplägg även i framtiden?

Anf. 10 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det faktum att det nu har kommit in ett parti svinkött som är salmonellasmittat är beklagligt. Jag är naturligtvis den första att beklaga det. Att det dessutom är försett med ett veterinärintyg, ett intyg

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Svar på
interpellationer

som vi kom överens om och fick igenom inför vårt EU-medlemskap, gör det hela ännu mer osmakligt. Det betyder att man antingen inte har gjort de test som ska göras eller att man har förfalskat intyget. Jag vet inte vilket, men så ska det inte vara.

Vi har ju under den tid då vi har varit medlemmar vid ett antal tillfällen både 1996 och 1997 vid stickprovskontroller upptäckt att det fanns partier med ofullständiga intyg, felaktiga intyg. Vi satte i gång ett särskilt projekt, och vi tog också kontakt med de berörda länderna. Det var ju från vissa länder som detta var frekvent. Vi tog kontakt med dessa länder.

När vi nu tittar på statistiken visar det sig att problemet med dessa bristfälliga intyg, och därmed med smittat kött, har minskat avsevärt. Vad Livsmedelsverket nu kommer att göra är att börja nya undersökningar av hur garantierna fungerar i slutet av det här året eller i början av år 2000. Man gör alltså om samma procedur som man gjorde i mitten av den förra mandatperioden.

Naturligtvis kan vi inte acceptera att det är på det här viset. Det är också så att vi när detta upptäcks har kontakt på tjänstemannanivå med folk från de länder som köttet kommer ifrån för att beskriva detta och visa att vi inte alls godtar det.

När det gäller den frivilliga märkningen av allt kött, som är en branschöverenskommelse, vill jag säga att jag självklart står bakom detta.

Anf. 11 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Allra först tackar jag för det sista beskedet. Det är ju oerhört viktigt. Det har vad jag förstår större betydelse än det andra – på sitt sätt. Det ger ju möjligheter för konsumenterna att känna att det finns en vilja från branschen att visa att det här är varor som kan stå för den kvalitetsmärkning de har.

Jag håller med om att det är väldigt beklagligt att detta hänt, detta med importen av svinköttet, som det var, till ett område i mitt län. Jag anser också att det är riktigt, det som regeringen här uppenbarligen tänker göra genom Livsmedelsverket, att man nu kommer att skärpa försöken att skapa en bättre kontroll. Det är väldigt viktigt om man ska kunna upprätthålla förtroendet.

Att detta kött just kom från Belgien gav ju det hela en särskild dimension på grund av den debatt som tidigare i år har varit om fusk med foder och en massa konstigheter som vi absolut aldrig kan ställa upp på. Mot den bakgrunden är det ju särskilt viktigt att man tar det som har hänt på stort allvar.

Sedan efterlyser jag än en gång jordbruksministerns tankar kring detta med uppvärmningen av kött som hade salmonellasmitta. När man i samband med hälsovårdskontorets undersökning fann att det var smitta i köttet gjorde man inte som man gör om det kommer från tredje land, dvs. skickar tillbaka partiet. Då har man tydligen rätt att värma upp det för att ta död på bakterierna. Sedan går det lika fullt ut till konsumenterna. Det har skapat en väldig debatt och stor kritik. Det har skapat kritik bland konsumenterna. Det är klart att detta i sig antagligen kommer att leda till att konsumenterna inte köper av köttet. Då får det konsekvenser. Men det har också väckt debatt bland producenterna, som tycker att man har rätt

att kräva att de här märkningarna och kontrollerna, intygen, ska vara äkta och korrekta. Man ska kunna lita på dem.

Sedan vill jag gärna kommentera en sak. Vi är inte för protektionism. Där kan vi väl gemensamt jobba. Men det är viktigt att man har samma krav så att man rimligen kan hävda att svenska producenter och svenska butiker kan konkurrera på någorlunda lika villkor. Risken är annars att man importerar dåliga varor till lågt pris och säljer till högre pris på den svenska marknaden. Då kommer verkligen konsumenterna i skymundan, och det är de som blir lidande.

Anf. 12 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag ska gärna svara på frågan om uppvärmning. När man tar sig an importerat kött och finner att det är smittat kan man antingen skicka tillbaka det eller destruera det. Men det är också så att de 69 grader som detta kött tydligen var uppvärmt till för att bli kassler var en grad för lite. Jag vet inte heller hur länge det var uppvärmt. Reglerna säger att salmonellabakterierna dör om köttet värms till 70 grader under en viss tid. Det var alltså fel hanterat.

Jag håller också med om att vi måste försöka skapa konkurrensneutralitet. Men jag tror dessvärre inte att det är möjligt att på kort sikt nå dithän. På grund av de mycket strikta reglerna som gäller våra producenter och deras djuromsorg – miljöregler och annat – är det klart att priset på den svenskproducerade maten blir något högre än på den importerade. Det är vi medvetna om. Vi hoppas och tror att konsumenterna är villiga att betala detta något högre pris om de uppskattar svensk produktion och inte bara uppskattar smak utan också en insikt om hur grisen hade det innan den kom på vårt bord, att grisen faktiskt hade t.ex. knorr på svansen som är ett utmärkt uttryck för en bra djuromsorg. Jag tror alltså att det blir svårt att hitta den där absoluta konkurrensneutraliteten i fråga om priset.

Sedan vill jag återigen säga att det finns lite statistik som är intressant. Under 1998 hade vi totalt 4 308 fall av salmonella i Sverige. Av dem hade 452 personer blivit smittade i Sverige. Resten hade blivit smittade utomlands. Av de inhemska fallen hade 10 %, ungefär 46 personer, blivit smittade av sköldpaddor och reptiler. Under 1997 hade vi 4 286 fall av salmonella. Av dem hade 585 personer blivit smittade i Sverige. Av dem hade 10 % blivit smittade av sköldpaddor och reptiler. Men vad vi kan se när vi följer statistiken på detta sätt är att det totala antalet fall minskar och att antalet personer som blivit smittade i Sverige också minskar. Det enda som tycks stå sig är de 10 % som blir smittade av reptiler och sköldpaddor.

Anf. 13 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Jag tackar för det här intressanta svaret på mina kompletterande frågor. Det är också bra att jordbruksministern säger att det var fråga om en felaktig hantering. Det är en signal som leder rätt.

Det är också intressant att jordbruksministern säger att priset är högre på de svenska varorna och att hon också säger att det är de hårda kraven i Sverige som är orsaken till det. Vi har ett gemensamt intresse att verka för att det verkligen medvetandegörs.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Svar på
interpellationer*

Apropå grisens knorr på svansen så ska vi vara väldigt tacksamma för att grisen över huvud taget har en svans, vilket de svenska grisarna har. Det är inte alla grisar utanför våra gränser som har det, vilket man ska beakta.

Jag tycker att den erfarenhet som vi har ända sedan 60-talet är väldigt viktig. Då hade vi en salmonellakatastrof som ledde till att många miste livet. Sedan dess har man entydigt och klart haft en bra linje från svensk sida. Det är väldigt glädjande om den linjen kan fortsätta att hävdas, så att den nu kan omfattas av andra länder, inte minst inom EU. Jag uppfattade det som att jordbruksministern var optimistisk när det gäller detta. Det är klart att vi ska framhålla det som vi är bäst på. Vi ska inte sätta vårt ljus under skäppan. Det har man väl antagligen gjort med tanke på den utveckling som har varit. Vi kan se galna ko-sjukan, och vi kan se svinpesten nere i Belgien och Tyskland som exempel som jag tror har väckt opinionen i dessa länder. Vi kan förhoppningsvis räkna med att vi ska nå framgångar för den svenska linjen i dessa sammanhang. Jag tackar för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1999/2000:28 om sjöräddningstjänsten

Anf. 14 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Roy Hansson har frågat mig vilka initiativ jag avser vidta för att ytterligare studera hur sjöräddningen ska vara organiserad i Sverige samt hur samarbetet med våra grannländer ska utvecklas och säkerställas i framtiden vad gäller sjöräddningstjänsten. Frågan är ställd mot bakgrund av Sjöfartsverkets beslut att lägga ned sjöräddningsundercentralen på Gotland från årsskiftet.

I Sverige finns i dag en enda sjöräddningscentral, belägen vid Kärnberget i Göteborg. Centralen har till uppgift att ta emot larm från hela landet. Räddningsledaren vid centralen fattar beslut om vilka resurser som ska sättas in samt leder operationen till dess att sjöräddningsfallet är avslutat.

Räddningsledaren kan vid behov begära hjälp från två sjöräddningsundercentraler. Undercentralen i Stockholm har till uppgift att, efter delegation från räddningsledaren i Göteborg, självständigt leda räddningsoperationer över hela landet. Undercentralen på Gotland får, efter delegation, leda operationer endast inom Gotlands sjötrafikområde.

Hittills i år har endast fem sjöräddningsfall delegerats till undercentralen på Gotland. Enligt Sjöfartsverket har inte något av dessa fall delegerats mot bakgrund av ett verkligt behov. Fallen har delegerats enbart för att bibehålla kompetensen hos de biträdande räddningsledarna på Gotland.

Ur organisatorisk synpunkt har Sjöfartsverket funnit det svårmotiverat att bibehålla en ledningsfunktion för ett så litet område som Gotlands sjötrafikområde. Ansvaret för denna funktion tas vid årsskiftet i stället över av sjöräddningsundercentralen i Stockholm.

Här är det viktigt att framhålla att Sjöfartsverkets beslut inte leder till någon brist på sjöräddningsresurser i övrigt på Gotland. Gotland utgör

med sitt strategiska läge i mellersta Östersjön en utmärkt bas för placering av sjöräddningsenheter av olika slag, för insats i ett större område och i större sammanhang. Här kan nämnas de tätt stationerade och för sjöräddningsuppdrag lämpliga ytgående enheterna från Sjöfartsverket, Sjärräddningssällskapet, Kustbevakningen och Försvarsmakten. Vidare utgör den förhöjda helikopterberedskapen på Visby, tillsammans med den i Sundsvall, landets i särklass bästa beredskap.

Mot bakgrund av vad jag nu har sagt, anser jag att sjöräddningen i Sverige är bra organiserad. Jag finner därför inte skäl att ta initiativ till ytterligare studier av sjöräddningens organisation.

Sjärräddningssamarbetet med våra grannländer regleras genom bilaterala avtal. Sverige har hittills ingått sjöräddningsavtal med Finland, Ryssland, Polen och Tyskland. Vidare pågår ett aktivt arbete med att ta fram avtal med Estland, Lettland, Litauen, Danmark och Norge. Avtalen reglerar i detalj hur samarbetet mellan länderna ska gå till, både vid faktiska sjöräddningsfall och vid övningar. Avtalen bygger i sin tur på de regler och rekommendationer som beslutats av den internationella sjöfartsorganisationen IMO.

Ett reglerat samarbete med våra grannländer är oerhört betydelsefullt i syfte att säkerställa en heltäckande och trygg sjöräddningstjänst i våra omgivande farvatten. Jag finner det därför mycket angeläget att vi, inom en nära framtid, kan ingå avtal med de grannländer som vi nu förhandlar med.

Anf. 15 ROY HANSSON (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret, men jag är inte nöjd med innehållet i svaret. Jag hade hoppats att näringsministern skulle vilja studera frågan vidare och redovisa hur fortsatt samverkan med våra grannländer i Östersjön skulle säkerställas enligt det som jag anför i interpellationen.

Jag har därtill några synpunkter på beslutsfattandet som jag avser att återkomma till.

Jag har i interpellationen väl beskrivit sakförhållandena och vill därför nu lyfta fram effekterna på näringslivet och samhället om Sjöfartsverkets beslut fullföljs.

Den omfattande utredning som genomfördes 1993 fastställde i alla alternativ att sjöräddningscentralen skulle vara kvar på Gotland; detta naturligtvis med hänsyn till den omfattande inrikes färjetrafiken med över 1 miljon passagerare per år, till det betydande fiske av såväl svenska som utländska fiskare i farvattnen runt Gotland, till utvecklingen av sjötrafiken i farvattnen öster om Gotland efter Sovjetunionens kollaps, till det ökade säkerhetsfrämjande samarbetet i Östersjön, till brister i tekniska sambandssystem – det senaste avbrottet var den 29 september i år – och till möjligheten att ta till vara och bibehålla samverkan med andra myndigheter på Gotland för sjöräddningen.

Det är självklart att om inte sjöräddningsfunktionen är säkerställd hämmas näringsliv och samhällsliv i en region som är beroende av arbete till havs och i havets närhet. Bl.a. har landshövdingen på Gotland och kommunstyrelsens ordförande i Gotlands kommun givit uttryck för detta i brev och i tidningsartiklar. Det vore bra om regeringen nu kunde dela den uppfattning som landshövdingen och kommunstyrelseordföranden

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Svar på
interpellationer*

har. Det är mot den bakgrunden som jag hade hoppats att näringsministern i dag skulle på något sätt meddela att så är fallet.

Efter vad jag inhämtat har Sverige i dag en väl fungerande sjöräddningsfunktion, med central i Göteborg och undercentraler i Stockholm och på Gotland.

Brister i bl.a. telekommunikationer från Göteborg till området i Östersjön hanteras genom att undercentralerna i Stockholm och på Gotland finns och har kompetens för att lösa sjöräddningsinsatser. Förbindelseavbrott sker – senast för en månad sedan.

Sjöfartsverkets motiv till beslutet är ”mot bakgrund av de få sjöräddningsfall som inträffar inom Gotlands sjötrafikområde”. Ja, antalet är ca 50 per år men det minskar inte i gotländska farvattnen som är fallet i andra delar av Sverige. Därför är Sjöfartsverkets utgångspunkt felaktig. Jag anser att resonemanget dessutom är cyniskt. Ett fall är väl tillräckligt för att det ska finnas en säker och väl fungerande räddningsorganisation. Jag hoppas att näringsministern delar denna min uppfattning.

Dessutom finns det vissa felaktigheter i näringsministerns svar. I svaret talas det bara om ”inom Gotlands sjötrafikområde”. Naturligtvis finns det möjligheter i hela Östersjöområdet. Gränssättande är sambandsutrustningen och dess möjligheter. Begränsningen har Sjöfartsverket av någon anledning gjort. Varför vet inte jag.

Vidare talas det om enbart fem fall men verkligheten är att det rör sig om ett tiotal fall. Dessutom gäller det stöd i ett femtiotal fall när Göteborg av olika anledningar inte har räckt till. Detta finns journalfört.

I svaret talas det också om helikopterberedskapen i Visby men inte om att säkert samband med helikoptern upprätthålls, under insats från Gotland där det finns tillgång till militär radioutrustning.

Det finns anledning för näringsministern att studera vad som händer med sambandet till helikoptern om Sjöfartsverkets beslut fullföljs. Besättningen på räddningshelikoptern i Visby är orolig. Jag vore tacksam om näringsministern ville undersöka detta.

Samarbetet med våra grannländer i Baltikum startade väldigt tidigt, när Sovjet vandrade ut – saknat av ingen. Det var viktigt för de här nya länderna att få hjälp med utbildning och uppbyggnad. Så har nu skett. Man genomför nu regelbundna övningar. Sjöfartsverket har tillfrågats hur det blir med detta i närtid men man har inget svar att lämna. Därmed blir det ett vakuum i Östersjön. Det rimmar illa med regeringens nu aktuella skrivelse om samarbetet i Östersjön; detta samtidigt som man tar bort det fungerande samarbete inom sjöräddningen som finns.

Anf. 16 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Roy Hansson säger att det för det gotländska näringslivet torde se märkligt ut att sjöräddningsverksamheten skulle ledas från Göteborg. Faktum är att så sker redan i dag. Samtliga larm och sjöräddningsfall i Sverige går till sjöräddningscentralen i Göteborg, och de allra flesta sjöräddningsinsatserna leds därifrån – oavsett om insatserna sker på västkusten, i Bottenviken eller utanför Gotland. Centralen i Göteborg är samlokaliserad med flygledningscentralen, Försvarsmakten och Kustbevakningen. Förutom Telias kommunikationsnät har man därigenom även tillgång till försvarets kommunikations- och ledningssystem. Det är för

övrigt samma system som man har tillgång till genom undercentralsfunktionen på Gotland.

Roy Hansson påstår att Sjöfartsverket har motiverat sitt beslut med att antalet sjöräddningsfall minskat. Detta vill jag påstå är fel. Sjöfartsverket har fattat sitt beslut bl.a. mot bakgrund av de *få* sjöräddningsfall som inträffar inom Gotlands sjötrafikområde. Det ligger alltså en väsentlig skillnad i de båda uttryckssätten när det gäller detta med *få*.

Antalet sjöräddningsfall inom detta område var 31 år 1998. Fram till mitten av september i år har det varit 33 fall. Dessa siffror ska ställas i relation till det totala antalet sjöräddningsfall under samma tidsperiod. För 1998 uppgick dessa till 1 108 och i mitten av september i år till 995. Som en jämförelse kan jag nämna att antalet fall i Stockholms sjötrafikområde var 189 år 1998 och i Skagerraks sjötrafikområde 233.

Fru talman! Får jag sedan ta upp frågan om samarbetet med baltstaterna. Sjöräddningsundercentralen på Gotland har inte på något sätt varit ledande i kontakterna med Baltikum eller vid uppbyggnaden av sjöräddningstjänsten i dessa länder. Det är Sjöfartsverkets huvudkontor och sjöräddningscentralen i Göteborg som ansvarar för kontakter, utbildning och stöd vid uppbyggnaden i Baltikum. De enklare kommunikations- och ledningsövningar som undercentralen på Gotland genomfört har varit rena övningsstillfällen för undercentralen, i brist på verkliga fall.

Som jag redan har sagt regleras samarbetet med våra grannländer genom bilaterala avtal. Inte i något av dessa avtal har undercentralen på Gotland utpekats ha en speciell roll.

Anf. 17 ROY HANSSON (m):

Fru talman! Det är korrekt, som näringsministern säger, att ledningen sker från Göteborg. Man har bestämt att ha en gemensam central. Jag tror att det är helt riktigt. Men det gäller att ha en backup när man inte kan leda. Av och till händer ju förbindelseavbrott, senast den 29 september i år. I närtid har det varit tre sådana tillfällen. Detta är nog samt journalfört.

Den radioutrustning som finns på Gotland är, som sagt, kraftfull när det gäller att leda helikoptern. Det är inte möjligt att ordna den från Göteborg. Dessutom kan man från Gotland ta till vara information som finns hos andra myndigheter, vilket inte är möjligt att göra från Göteborg. Denna väsentliga del faller bort. Detta hoppas jag att näringsministern studerar. Jag är dessvärre förhindrad att tala om det här och nu.

Näringsministern återkommer till detta med att det är få sjöräddningsfall. Jag blir då lite betänksam. När det gäller eldsvåda tror jag inte att vi resonerar på samma sätt, dvs. att det brinner så lite att vi kan avskaffa brandkåren. Så gör vi inte i något fall. Det jag tagit upp här är lika allvarligt. Ett tiotal fall har nu varit. Om det när det gäller förbindelsen med Göteborg brister vore det ytterst pinsamt om en insats inte kan ledas. Som jag tidigare sade har det varit ett femtiotal fall där man har givit stöd för detta.

En minskning av antalet sjöräddningsfall i Sverige har förvisso skett men inte i farvattnen utanför Gotland. Anledningen är att man har en annan syn på sjöräddningen i Stockholms skärgård. Man har nu gått över till att säkerställa vad som är bärgning och vad som är sjöräddning. Men eftersom trafiken öster om Gotland ökar efter Sovjetunionens kollaps är

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Svar på
interpellationer*

det inte någon minskning i de farvattnen. Talen är lika stora över tiden. Även detta finns journalfört. Jag har gått tillbaka till år 1991.

När det gäller samarbetet med Baltikum är det nog så att det som näringsministern sade inte är riktigt rätt. När Sovjet vandrade ut – saknat av få, som jag tidigare sade – tog man med sig all utrustning och all kompetens. De tre nya länderna stod helt utan. Då var det viktigt för Sverige att hjälpa dem med utbildning och utrustning. Det fick man av Kustbevakningen och Tingstäde radio som en del av sjöräddningen på Gotland. En omfattande utbildningsverksamhet bedrevs för de här tre länderna, där man är mycket tacksam för detta. Personkontakterna går vidare. Man fortsätter regelbundet med övningar, helt i enlighet med IMO-konventionen.

För ett tag sedan tillfrågades Sjöfartsverket hur man avsåg att göra med detta men det vägrade Sjöfartsverket att kommentera. Den enda slutsatsen av det är att den här verksamheten kommer att upphöra. Det vore illa gentemot våra grannländer, allrahelst som regeringen nu så varmt talar för ett ökat samarbete i Östersjöområdet och med de här nya länderna.

Sedan vill jag något kommentera handläggningen hos Sjöfartsverket. Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att man när man genomför beslut gör det utan sedvanlig remissbehandling, i synnerhet som man i det här fallet så sent som för några år sedan var helt överens i fråga om alla åtta alternativen om att verksamheten på Gotland skulle bibehållas. I det läget fattar Sjöfartsverket ensidigt beslut, utan att fråga någon av de remissinstanser som uttalat sig.

Länsstyrelsen är den som företräder staten regionalt. Man kunde alltså ha kunnat konferera med länsstyrelsen inför det här beslutet; det hade varit hemskt enkelt. Gotlands kommun, som har det regionala utvecklingsansvaret, blev inte heller kontaktad eller tillfrågad förrän beslutet var fattat, och inga andra heller.

Dessutom lär det vara så att generaldirektören inte var informerad. Jag tycker det är anmärkningsvärt att den ansvarige generaldirektören inte orienteras när man lägger ned en av tre sjöräddningsundercentraler i Sverige. Det beslutsfattandet är någonting som också landar på näringsministerns bord.

Anf. 18 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Roy Hansson påstod alldeles nyss här i talarstolen att Sjöfartsverkets beslut grundade sig på att antalet fall hade minskat. Vad jag sade var inte att man hade uttryckt sig så i sitt beslutsunderlag. Man hade uttryckt att det var få. Det är en skillnad.

Hjälpen och stödet till de baltiska staterna kommer inte att upphöra på grund av att man lägger ned undercentralen på Gotland. Det kommer att fortsätta med samma intensitet som tidigare.

Roy Hansson hävdar vidare att det skulle föreligga risk för avbrott i kommunikationsnäten mellan Gotland och fastlandet. Det stämmer att det gjort det tidigare. Ingen kan garantera att det inte kan ske längre fram. Risken för avbrott bedöms i dag som synnerligen liten. Om ett nätavbrott trots allt skulle inträffa har Sjöfartsverket en lots i beredskap, specialutbildad för att leda en räddningsoperation. En sådan lots finns i samtliga sjötrafikområden och kan när som helst användas som räddningsledarens

förlängda arm. Dessutom vill jag påpeka att ett nätavbrott rent teoretiskt skulle kunna inträffa i vilken del av Sverige som helst, utan att man för den skull har behov av en sjöräddningsundercentral i varje sjötrafikområde.

Sjöfartverkets beslut att avveckla undercentralsfunktionen på Gotland medför inte att någon förlorar sin anställning. Undercentralen är inte bemannad med ett antal personer för enbart sjöräddningsuppgifter. De enstaka räddningsoperationer som letts från Gotland leds av operatören vid en av Försvarmaktens kustradiostationer. Dessa operatörer är alltså anställda för Försvarmaktens räkning. Man kan få uppfattningen från Roy Hansson att det är en jättecentral som vi nu lägger ned och att det kommer att bli en katastrof. Det handlar inte om det. Vi bör se till att Sjöfartsverket har möjligheter att hantera den här typen av frågor rationellt. Det är vad det handlar om.

Anf. 19 ROY HANSSON (m):

Fru talman! Det stämmer att det i beslutet står få fall, men man motiverar det här i en bilaga där det tydligt framgår att det är en minskning av fallen. Det kan man underförstått uppfatta som att så är fallet. Men det är inte förhållandet på Gotland, utan där är det ett konstant antal fall.

När det gäller avbrott delar jag inte näringsministerns uppfattning. Jag tror faktiskt att risken ökar. Det har att göra med digitaliseringen: antingen fungerar det eller så fungerar det inte alls. Tidigare kunde det vara lite försämrat, men så är det inte nu. Vi har haft ett antal avbrott i närtid. Dessutom kommer det här med sambandet till helikoptrar in. Fördelen med att ha det som det är nu är att man kan utnyttja de militära radiostationerna. Eftersom det är försvarets helikoptrar blir det en effekt som man inte kan nå från annat håll.

Jag nämnde en sak tidigare. Man har tillgång till information på Gotland som man inte kan ha från Göteborg och som faller bort om man lägger ned undercentralen.

Jag undrar lite vilken sambandsutrustning lotsen har. Vad jag tror är att det är en lots ombord på ett fartyg med den utrustning som finns där. Det är faktiskt inte samma division vi talar om när det gäller radioräckvidd.

Näringsministern sade att ett avbrott kan inträffa i vilken del av Sverige som helst. Det kan det göra, men det finns en väsentlig skillnad om man är på en ö eller inte. Om sambandet ska repareras någonstans på fastlandet är det betydligt enklare. Skulle man ha en reparatör från fastlandet till en ö är det inte lika enkelt som i t.ex. Stockholm. Den jämförelsen är inte bra.

Det är helt korrekt att detta inte berör några anställda. Det är en av finesserna med detta. Det sköts utan någon som helst extra kostnad för Sjöfartsverket. Det sköts av Försvarmaktens personal och med försvarets utrustning. Det är därför som beslutet är än mer förvirrande. Sjöfartsverket tjänar alltså inte en enda krona på att försämbra säkerheten för det gotländska näringslivet. Det är det som är det mest underliga med den här affären.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 20 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Får jag börja med att ta upp frågan om hanteringen på Sjöfartsverket. Det är inte så att generaldirektören inte skulle ha känt till detta. Jag har själv talat med honom. Han har mycket väl känt till detta. Det är planlagt just utgående från kostnaden. Eftersom man nu installerar nya datasystem slipper man att göra det på Gotland. Det innebär att man slipper en större investering. Det är därför man gör så här. Man har alltså hanterat frågan med hög säkerhet och bra rationalitet.

I Göteborg har man själva sjöräddningscentralen direkt kopplad till försvarets ledningssystem. Med försvarets ledningssystem lär man nå alla helikoptrar. Det lär inte finnas en situation där man inte kan ha en kommunikation med helikoptrarna via försvarets ledningssystem.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

6 § Frågestund

Anf. 21 TREDJE VICE TALMANNEN:

Det är dags för frågestund. Följande statsråd kommer att delta: utrikesminister Anna Lindh, justitieminister Laila Freivalds, statsrådet Ulrica Messing, näringsminister Björn Rosengren och miljöminister Kjell Larsson.

Utrikesministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde inom regeringen. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Tjetjenien

Anf. 22 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesminister Anna Lindh.

I måndags kom en rapport från UNHCR, FN:s flyktingkommissariat, angående situationen i Tjetjenien. Den ryska ledningen har ju gett order till militären att bomba i landet för att komma åt de terrorister som har bombat ryska bostadshus. Men som vanligt drabbas många civila, och flyktingsituationen börjar nu bli ohållbar. Människor flyr till Ingusjien, men det har nu uppstått ett problem. De som försöker fly in i Ingusjien blir stoppade av ryska militärer som hotar att skjuta flyktingarna om de

flyr över gränsen. Flera hundra civila har redan dödats. Man beräknar att över 160 000 människor har tvingats på flykt.

Mina frågor till Anna Lindh är: Vilken inställning har Sveriges regering till situationen i Tjetjenien och när det gäller vad som kan göras? Vad gör Sveriges regering i dag för att få till stånd humanitärt bistånd och för att komma till rätta med flyktingsituationen i Tjetjenien?

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Frågestund

Anf. 23 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Attackerna i Tjetjenien är fruktansvärda. Det är precis så som frågeställaren säger, nämligen att vi nu ser alltfler civila offer och alltfler flyktingar som drabbas av bombningarna.

Det som den svenska regeringen gör – också tillsammans med EU – är att man försöker förmå Ryssland att upphöra med de militära aktionerna och försöker kräva det av Ryssland. Den ryska regeringen har sagt att de militära aktionerna riktar sig mot terrorister, men ett storskaligt militärt krig är inte det bästa sättet att angripa terrorister.

Det bästa sättet att få en lösning på problemet i Tjetjenien är att den ryska regeringen sätter sig ned och för en politisk dialog med de moderata krafterna i Tjetjenien, bl.a. den tjetjenske presidenten Maschadov, för att få en politisk lösning.

När det gäller vad vi kan göra åt de flyktingströmmar som vi ser i dag har vi försökt övertyga den ryska regeringen om att man ska garantera säkerheten för de humanitära organisationerna. Det har nu också den ryska regeringen lovat att göra. Vi försöker via både UNHCR och EU:s biståndsmyndighet att ge all behövlig hjälp till de flyktingar som vi kan se i dag.

Anf. 24 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag ställer mig frågande till vad EU har gjort. Vad jag har förstått har Prodi bara sagt att situationen är allvarlig, men ingenting konkret har gjorts. Jag skulle vilja höra om utrikesministern vet vad som konkret har gjorts.

Anf. 25 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! EU har inte bara sagt att situationen är allvarlig. Man har också fördömt de militära attackerna. Man har sagt att man vill se en säkerhet för flyktingorganisationerna. Man har överenskommit om att framför allt UNHCR och ECHO, EU:s organisation, ska kunna arbeta i säkerhet med flyktingströmmarna. Man har också anslagit betydande belopp för att kunna arbeta gentemot flyktingarna.

Men trots diskussionerna är det tyvärr fortfarande problem när det gäller säkerheten för dem som ska arbeta i området och för dem som arbetar i organisationerna. EU-kommissionen och framför allt Finland, som ordförandeland i EU just nu, fortsätter att kräva förbättrade villkor av Ryssland.

Samhall

Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Björn Rosengren. Den gäller Samhall som bedriver en viktig verksamhet för människor med arbetshandikapp.

Om Samhall tycker många, och de tycker väldigt mycket. Det är kanske anledningen till att man på sin egen hemsida anser att det är en viktig framtidsutmaning att komma till rätta med den negativa attityden till Samhall.

En instans som har betydelse och som tyckte nyligen är ju Riksrevisionsverket, som hade en förödande rapport. Det gällde att man rekryterar fel folk och att man faktiskt ofta bedriver osund konkurrens i allmänhet och kanske på tjänsteområdet i synnerhet.

När nu regeringen är i stånd att skriva ett nytt avtal mellan staten och Samhall är min fråga till näringsministern: Finns det någon tanke på att man ska se över den här marknadsanpassningen och kanske betona arbetshandikappsanpassningen på det här området?

Anf. 27 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att regeringen tycker att Samhall har en mycket viktig uppgift. Och man sköter den på ett fördömligt sätt. Om vi jämför internationellt tror jag inte att vi kan finna någon organisation som inom detta område har lyckats så väl med att ge de handikappade ett bra arbete och också låta dem komma ut på den öppna arbetsmarknaden.

Nu sker det en omstrukturering inom Samhall som inte belastar dem som är anställda där. Man har också givit ökade löner. Vi tycker att man hanterar detta på ett utomordentligt bra sätt. Men det pågår en omstrukturering, och det förs en diskussion mellan Samhall och regeringen med anledning av denna omstrukturering.

Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag vet inte om de som arbetar på Samhall i Örebro håller med näringsministern om att det fungerar så bra. En följd av den här omstruktureringen och marknadsanpassningen har ju blivit att man flyttar verksamheter. Man slår igen i Örebro och öppnar i Kumla för att komma närmare Ericsson. En effekt blir att många människor som arbetar på Samhall i dag är oroliga över om de över huvud taget ska kunna fortsätta att jobba, eftersom de t.ex. inte vet om arbetstiderna passar med den kommunikation som krävs.

Tycker näringsministern att dessa människor ska flytta från Örebro till Kumla för att kunna jobba kvar inom Samhall, beroende på att de just har ett arbetshandikapp?

Anf. 29 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag kan inte på rak arm svara på frågor om vad som sker i Örebro. Jag kan bara generellt säga att Samhall fungerar väldigt väl och att man gör omstruktureringar för att få ned kostnaderna och därmed

kunna ta till sig fler handikappade. Men jag ska sätta mig in i Örebrofal-
let och ber att få återkomma till det.

Bevarandeområden i skogen

Anf. 30 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till miljöministern.

Enligt gällande regelverk riskerar viktiga bevarandeområden i skogen
att falla mellan stolarna. Det är biotopskydd upp till 5 hektar, och det är
reservat från 20 hektar och uppåt. Man vet inte hur man ska hantera de
bevarandeområden som ligger i mellanskiktet.

Det kan ofta vara viktiga områden. Enligt miljöbalken 31 kap. 4 § ska
ersättning utgå till markägaren om man upprättar biotopskydd och det
blir ett avsevärt intrång i pågående markanvändning.

Min fråga är nu: Hur anser miljöministern att man ska hantera den här
frågan, beroende på det regelverk som man tillämpar i de olika myndig-
heterna?

Anf. 31 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag känner inte riktigt igen den verklighetsbeskrivning
som ligger bakom frågan. Jag är ganska övertygad om att man kan klara
av att skydda områden även om de är mellan 5 och 20 hektar, t.ex. ge-
nom att göra naturreservaten mindre. Det är naturligtvis möjligt.

Anf. 32 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Jag tycker att det är lite förvånande att miljöministern
inte känner till problemet. Ute i landet i dag, bl.a. vid skogsvårdsstyrel-
serna, är detta ett påtagligt problem. Även den ansvarige handläggaren
vid Naturvårdsverket har uttalat att det är ett problem. Detta har han gjort
helt nyligen.

Här är det fråga om viktiga bevarandeområden. Då ställs två frågor
mot varandra. Den ena frågan gäller markägarens rätt till ersättning.
Enligt min uppfattning kan man inte gå ut och lägga restriktioner utan att
markägaren får ersättning. Om man då inom regelverket inte har möjlig-
het att ge ersättning, antingen beträffande biotopskydd eller utifrån natur-
reservatsprincipen, blir inte dessa områden skyddade.

Alternativet skulle vara att man ändå lägger ut restriktioner, utan att
betala markägaren. Detta skulle vara synnerligen felaktigt, enligt mitt sätt
att se på problemet. Det skulle också enligt min uppfattning strida mot
miljöbalken 31 kap. 4 §.

Anf. 33 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Som jag sade tidigare tror jag att det går att lösa de här
problemen inom regelverket. Generellt instämmer jag naturligtvis i den
syn på ersättningsfrågan som vi har hört här. Sedan finns det ju en hel del
andra möjligheter att skydda värdefulla skogsområden som inte har
kommit upp i den här diskussionen, t.ex. de mycket stora anslag till in-
köp av skog som regeringen har föreslagit och som riksdagen har ställt
sig bakom.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Frågestund

Anf. 34 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till justitieminister Laila Freivalds. Jag har tidigare ställt en liknande fråga i skriftlig form och då fått ett bra svar från Laila Freivalds, som dock inte var riktigt tillfredsställande. Det svaret slutade med: Jag kommer nog att följa den fortsatta utvecklingen.

Vad det handlar om är polisens utveckling i Uppsala. För ungefär 14 dagar sedan gick 197 poliser ut och sökte nytt jobb. Nu står vi vid faktum: Poliserna får andra jobb och tar andra jobb. Det här är absolut inte tillfredsställande. Jag skulle vilja veta hur Laila Freivalds har följt upp den här utvecklingen samt om och hur man från statens sida kan ingripa.

Anf. 35 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag skulle kunna göra svaret väldigt kort och säga: inte alls. Regeringen kan naturligtvis inte ingripa i en enskild myndighets och dess lednings sätt att hantera det uppdrag som regering och riksdag har givit dem. Den självständigheten har ju våra myndigheter.

Här handlar det om att en myndighet har problem i den omställning av verksamheten som beror på beslut som framför allt riksdagen har fattat: omställningen till länsmyndighet, indelningen av den myndigheten i olika verksamhetsområden och fördelningen av resurser. Det finns naturligtvis olika meningar inom en myndighet om hur detta bör ske. Jag hoppas att ledningen, med stöd av bl.a. Rikspolisstyrelsen och i nära samarbete med polisfacket, ska hitta lösningar.

Den information jag har för dagen är att det pågår mycket konstruktiva och bra diskussioner mellan företrädare för poliserna, i form av fackets företrädare, och ledningen för myndigheten.

Anf. 36 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! Jag vet också att det förekommer sådana diskussioner, men vart de leder vet vi inte än. Vi hoppas att de leder till något bra.

Men det som är beklagligt är att detta inte är någonting som händer bara i Uppsala. Det händer i andra kommuner också. Då frågar man sig naturligtvis: Är det så att staten – för polisen är ju ändå statens ansvar – har misslyckats med polisväsendet? Är det dags att börja diskutera att delegera även denna fråga ut till kommunerna?

Anf. 37 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Här är det inte fråga om någon kommunal myndighet, utan det här är en länsmyndighet.

Naturligtvis finns samma grundläggande problem i alla länsmyndigheter, och de går tillbaka till den stora förändring av polisen som initierades i början av 90-talet. Det är väldigt stora problem på sina håll att genomföra förändringarna. Det kanske inte var så klokt av riksdagen att 1992 fatta beslut om en stor besparing på polisen samtidigt som man genomförde både den stora omorganisationen till länsmyndighet – från över hundra myndigheter till 21, som vi har i dag – och införandet av närpolisen. Det är det politiska ansvar som går tillbaka till 1992.

Min erfarenhet från det att jag tog över ansvaret 1995 är att man arbetar mycket ambitiöst men fortfarande har stora svårigheter.

Vad det gäller resurser vet riksdagen att vi i propositionen har skrivit att regeringen avser att återkomma till riksdagen med de resurser rättsväsendet behöver – det inkluderar polisen – för att kunna genomföra de reformer som statsmakterna har beslutat om.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Frågestund

Nazism och rasism

Anf. 38 MARTIN NILSSON (s):

Fru talman! Min fråga vänder sig till integrationsminister Ulrica Messing och är egentligen en form av uppföljning av den debatt som förts de senaste veckorna om rasism, nynazism och det tilltagande politiska våldet.

Detta är ju ingen isolerad svensk företeelse, utan den tilltagande högerextremismen förekommer runtom i Europa. Det enda positiva som egentligen kan sägas ha uppkommit de senaste veckorna är krafttagen från det demokratiska samhället, tydliga signaler om avståndstagande och vikten av demokratisk skolning. Hit hör den debatt vi har haft här i riksdagen och också den handlingsplan mot rasism som integrationsministern presenterade häromdagen.

Min fråga handlar mer om vad man ska göra för att hjälpa och stödja de ungdomar som riskerar att fastna i den högerextremistiska rörelsen. Vi har ju sett ett tilltagande avhopp de senaste veckorna, efter de här händelserna, av ungdomar som vill lämna rörelsen. Då är frågan vad man kan göra för att förebygga. Vad tänker regeringen göra för att stödja det förebyggande arbetet? Och vad gör man för att stödja dem som vill hoppa av från de här olika icke-demokratiska rörelserna?

Anf. 39 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror precis som Martin Nilsson att vi måste göra flera saker. Vi måste göra mycket.

En sak är att vi i framtiden måste arbeta mer offensivt gentemot våra skolor. Eftersom skolan är den största och mest naturliga mötesplatsen för alla unga i vårt land kan vi genom att stötta lärare med information och kunskap om vad de nynazistiska organisationerna säger, vad deras ideologi innebär och vad deras handling går ut på också ge lärarna ett redskap för att argumentera mot de unga. För det räcker inte att säga: Ni har fel. Som vuxen måste man kunna minst lika mycket, helst lite till, för att på allvar kunna ta diskussionen. Skolan är alltså en viktig part i vårt arbete med att hela tiden minska främlingsfientlighet, rasism och nazism och att minska nyrekryteringen.

När det gäller att stötta dem som väljer att kliva ur en nazistisk organisation är Exit, som finns på Fryshuset i dag, det största och bästa exempel vi har. Man arbetar nationellt, och man har under 1998 fått stöd av regeringen för sitt arbete. Min förhoppning är att liknande verksamhet också ska kunna växa upp i andra kommuner.

Mål 2-området

Anf. 40 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill vända mig till Björn Rosengren.

Regeringen förhandlar just nu om EU:s nya regionstöd. Vi går ju in i en ny regionperiod 2000–2006. Vad jag förstår råder just nu en viss oenighet om mål 2-området. Det handlar t.ex. om vilka statistikuppgifter som ska ligga till grund för hur vi ska fördela mål 2-området och hur vi ska rita kartan.

Som det nu ser ut finns det vissa regioner i Sverige som inte kommer att omfattas av mål 2, bl.a. Värmland som jag kommer ifrån. Jag vill fråga Björn Rosengren om detta är ett reellt problem eller om det bara är lite bråk om statistik.

Anf. 41 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Detta är en fråga om statistik – om uppgifter och om det regelverk som är uppbyggt. Men därmed är det självklart också ett reellt problem, dvs. för dem som förväntar sig att komma med på mål 2-kartan.

Det jag kan säga här och nu är att vi håller på och bereder detta ärende. Vi har skickat ned våra krav, och vi förhandlar nu med kommissionen. Självklart försöker vi nu få en mål 2-karta som täcker så mycket som möjligt.

Men när det gäller mål 1, mål 2 och mål 3 är det så att vi ska ha en större koncentration. Det innebär, om jag uttrycker mig enkelt, att alla kommuner inte kan vara med. Det går inte.

Anf. 42 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag förstår också att alla kommuner inte kan vara med. Det har aldrig varit tanken från början. Jag undrar bara om Björn Rosengren tror att det kan bli så, när vi nu gör om kartan inför den nya stödperioden, att kommuner som förut har haft EU:s regionalstöd kommer att bli utan. Kommer vi i så fall att hitta de kommunerna i t.ex. Värmlands län?

Anf. 43 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det är inte osannolikt att någon av de kommuner som tidigare har ingått i ett mål 2-område inte kommer att göra det. Jag vill inte yttra mig om Värmland, men svarar jag generellt på frågan så är det så.

Luftföroreningar

Anf. 44 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till miljöminister Kjell Larsson.

En färsk studie med försökspersoner från Borås och Göteborg visar att luften som vi andas innehåller betydligt högre halter av det cancerframkallande ämnet bensen än som tidigare har varit känt. Värdena ligger enligt uppgift tre till fyra gånger högre än den lågrisknivå på 1,3 mikrogram per kubikmeter där gränsen så att säga ligger.

Med anledning av larmrapporten tycker jag att det skulle vara intressant att få miljöministerns spontana reaktion på de färska uppgifterna.

Anf. 45 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det är självklart oroande när vi får uppgifter som gör att vi måste tolka verkligheten lite dystrare än tidigare. De här halterna är högre än vi tidigare har trott. Däremot är de inte särskilt höga vid internationell jämförelse. Jag har inte haft möjlighet att titta på de här uppgifterna ordentligt, eftersom de är så färska, men såvitt jag förstår ligger de fortfarande en bra bit under t.ex. det bensenvärde som vi nu diskuterar i EU-sammanhang. De ska naturligtvis ligga en bra bit under i Sverige också.

Anf. 46 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Fru talman! Man kan naturligtvis tänka sig att de mätningar som har gjorts i Borås och Göteborg skulle ge samma utslag även i andra tätorter och stora städer. Det finns många olika föroreningar som florerar, både i vatten och i luft, och varje negativ överraskning måste naturligtvis tas på största allvar.

Mina funderingar i det här sammanhanget är naturligtvis om miljöministern redan har några planer på hur man ska kunna gå vidare med den här frågan, eventuella åtgärder, men framför allt att titta vidare på den.

Anf. 47 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Nej, jag kan inte nu redogöra för några konkreta uppfattningar om de här mycket aktuella undersökningarna. Men självfallet ska jag undersöka de här uppgifterna och se närmare på om det finns anledning att ta några särskilda initiativ med anledning av dem.

Men jag vill också framhålla att vi är inne i en process där flera av den här typen av föroreningar i luft och vatten långsiktigt håller på att minska. Det är naturligtvis viktigt att den utvecklingen fortsätter.

Dublinkonventionen

Anf. 48 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Jag vill till utrikesminister Anna Lindh ställa en fråga om Dublinkonventionens tillämpning och om barnkonventionen. Dublinkonventionen syns särskilt tydligt i dagarna i och med uppmärksamheten kring de kurdiska barnen i Ucklums kyrka.

Om jag har fattat saken rätt har varje medlemsstat rätt att med den sökandes samtycke pröva en asylansökan som framställs, även om prövningen inte åligger staten enligt Dublinkonventionen. Men eftersom Dublinkonventionen finns och även ett avtal mellan Sverige och Tyskland, just i det fall som är aktuellt i dag, verkar det som om ansökan om asyl inte riktigt räknas, och man försummar barnkonventionen.

Nu kommer jag till min fråga: Det har nyligen varit toppmöte i Tammerfors. Kommer ministern att i efterarbetet från toppmötet tydligt arbeta för att barnkonventionens ställning förstärks?

Anf. 49 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! En av de frågor som Sverige tog upp och strök under vid toppmötet i Tammerfors var just att barnkonventionens ställning måste

stärkas. När vi nu diskuterar minimiregler för samtliga europeiska länder måste man också när man utformar dem ta hänsyn till barnkonventionen.

Anf. 50 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Tack! Jag tänker på en annan sak också. Det är Artikel 18-kommittén. Den är tillsatt för att förbättra tillämpningen av Dublin-konventionen. Jag blir lite ängslig när jag hör talas om sådana här förbättringar, för ibland låter det som om förbättringar är lika med effektivitet.

Jag har tack och lov sett att en svensk ståndpunkt i Artikel 18-kommittén är att man vill jobba för familjeåterförening. Nu vill jag fråga: Hur väl har den ståndpunkten fått gehör? Kan ministern svara på det? Och hur resonerar man kring barnkonventionen i just den kommittén?

Anf. 51 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! När det gäller mer detaljerade svar tror jag att frågeställaren måste vända sig till Maj-Inger Klingvall, som också har hand om och kan svara på de mer detaljerade frågorna.

Men allmänt har vi framfört samma principer som också ligger till grund för den svenska lagstiftningen, nämligen att det ska vara väldigt viktigt var det finns anhöriga, var familjen finns. Familjeåterförening är en del av det. Och, som jag tidigare sade, måste självklart också barnkonventionen ligga till grund för agerandet.

Slamkvaliteten från kommunala reningsverk

Anf. 52 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till miljöminister Kjell Larsson.

Vi har den senaste tiden med oro läst och hört om slamkvaliteten från våra kommunala reningsverk och en eventuell bojkott mot slamspridning på åkermark. För några veckor sedan var det bromerade flamskyddsmedel i slammet och nu senast att det skulle innehålla virus och bakterier som bl.a. skulle kunna sprida gulsot och att detta skulle komma från sjukhusens avlopp.

Jag tar för givet att ministern uppmärksammar problemen och undrar om det finns några planer på hur problemen kan lösas så att spridning av slammet på åkermark kan fortsätta.

Anf. 53 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Först och främst är det naturligtvis viktigt att vi så långt det är möjligt kan återföra näringsämnena till åkermarken. Det är, om man så vill, det goda kretsloppet.

Sedan finns i det här sammanhanget något som man skulle kunna kalla ett ont kretslopp också. Det innebär att en hel del av de föroreningar som vi för in i kretsloppet också följer med och riskerar att hamna t.ex. på åkermarken.

Det där är det mycket viktigt att ha en ordentlig kontroll över. Vi har i dag en överenskommelse mellan branschen, Naturvårdsverket och andra myndigheter om hur slammet ska kontrolleras och hur föroreningar i slammet ska mätas. Det har dykt upp ett antal varningar som ligger utan-

för det som man i dag har kontroll över. Det var silver i våras. Det har varit kadmium sedan dess, bromerade flamskyddsmedel och även de smittor som Carina Ohlsson talar om.

Nu kommer Naturvårdsverket att analysera slammet på nytt. Det kommer säkert att leda till förslag om ytterligare gränsvärden för innehållet i slammet. Det är nog värdefullt och bra att så sker.

Samtidigt är det viktigt att peka på att det förmodligen är väldigt svårt, om ens möjligt, att hitta den totala garantin för att det inte finns någonting med i slammet som inte bör finnas där. Det finns så många olika ämnen i omlopp, och det gör att man får vara allmänt försiktig. Man måste också titta närmare på möjligheter att utvinna t.ex. fosfor ur slammet och sprida det i utvunnen form.

Dessutom bör man i det sammanhanget uppmärksamma det ansvar vi alla har för att se till att undvika att den här typen av ämnen kommer ned i avloppsvattnet. Det är ju från oss människor som de här föroreningarna kommer.

Ersättningsjobb vid försvarsnedläggningar

Anf. 54 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Jag kommer från Dalarna, närmare bestämt Falun. Då kan näringsministern förstå att frågan är riktad till honom.

Falun finns med på den dödslista som socialdemokrater och centerpartister har presenterat när det gäller försvaret.

Näringsministern har i medierna lovat nya ersättningsjobb. Det är löften som har fått ett ljumt mottagande i mitt hemlän och min hemkommun. "Oförskämt Rosengren" löd en rubrik i en länstidning häromdagen.

Som falubo och representant för Dalarna vill jag konkret fråga vilka jobb och ersättningsjobb näringsministern tänker sig för Faluns del. Framför allt är jag intresserad av att veta mer om den PM näringsministern skickade ut med löfte om 100–135 *privata* jobb. Jag är oerhört spänd att få veta hur de privata jobben ska komma till.

Näringsministern gjorde i april en turné där han kallade länets befolkning för dysterkvistar. Kan en glad minister ge dessa dysterkvistar ett glatt besked?

Anf. 55 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Upplägget för att finna jobb som ska ersättas vid försvarsnedläggelsen bygger på den modell vi genomförde i Söderhamn. Där lades F 15 ned och en mängd åtgärder vidtogs. Själva processen innebar att människorna i Söderhamn engagerades, dvs. politiker, näringslivet, de fackliga organisationerna och alla andra kopplades till en grupp som var knuten till regeringen. Det ledde till att det i dag finns en oerhört stark tillväxt i Söderhamn. På samma sätt tänker vi göra i Falun. Jag är helt övertygad om – jag kan säga det här i kammaren – att vi kommer att se till att det blir dessa 130 privata jobb. Vi kommer också att tilldela och fördela så att det också blir statliga jobb.

Exakt hur detta ska se ut måste i första hand utformas av dem som bor och lever i Falun tillsammans med de resurser och den förmåga vi har.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Frågestund

Anf. 56 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Dessa dysterkvistar är i full gång med att göra någonting på hemmaplan.

Jag är lite orolig för Söderhamnsmodellen. Låt mig påminna näringsministern – som inte ska skyllas för att *då* ha varit näringsminister – om hur det gick till när Söderhamn fick sina ersättningsjobb. Som falubo känner jag till detta väl. Skogsvårdsstyrelsens regionkontor tvångsförflyttades av regeringen från Falun till Söderhamn. Om det är Söderhamnsmodellen som gäller, ska Skogsvårdsstyrelsen nu flytta från Söderhamn till Falun?

Miljöministern sade alldeles nyss att han ska undersöka en undersökning. Jag får intrycket att detta är tunt. Jag har här ett urklipp från en tidning där det står: "Kejsaren är naken!" Det är kejsarens nya kläder. Vi känner så fortfarande. Jag hoppas att näringsministern mer konkret kan svara på hur de privata jobben ska skapas.

Anf. 57 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi ska nu försöka få i gång en process lik den vi gjorde i Söderhamn. Den var framgångsrik. Söderhamn är den kommun som, med tanke på utvecklingen av näringslivet och de privata jobben, är med bland de kommuner som har bäst utveckling i Sverige. Mycket beror på det sätt vi arbetade på.

Sedan var det frågan om delar av Skogsvårdsstyrelsen ska flyttas tillbaka till Falun. Jag kan garantera att så icke ska ske. Det är inte meningsfullt att fördela om det som redan är fördelat ut på "landsbygden". Det ska vara fråga om jobb som kan utvecklas i Falun. Det är inte meningen att ersätta ett jobb som har försvunnit inom försvaret med ett annat jobb, utan det är fråga om att skapa en ny struktur. Det ska bli en utveckling som i sig leder till tillväxt och till en bättre framtid än vad försvaret hade kunnat göra med t.ex. ett utökat antal anställda. Det har inte varit så bra, och det kommer inte heller att vara så väl. I den meningen kommer Falun – lite vårdslöst uttryckt – att vara vinnare på det som nu har skett.

Kvinnligt företagande

Anf. 58 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag ska inte plåga näringsministern med frågor om telefoner eller Falun utan i stället med frågor om kvinnor.

Närings- och teknikutvecklingsverket har kommit med en rapport om att jämställdhet är lönsamt i företagen. Det beror bl.a. på att om allas kompetens tas till vara blir det bättre resultat, könsblandade grupper är mer kreativa och den tillvaratagna kompetensen höjer lönsamheten till ett fullt resursutnyttjande.

Om detta är lönsamt för företag, måste det vara lönsamt för hela Sverige. Jag skulle vilja höra vad näringsministern och Näringsdepartementet gör för att underlätta och skapa ännu bättre förutsättningar för kvinnors företagande, så att nya jobb kan skapas.

Anf. 59 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag vill påstå att det sker en hel del när det gäller kvinnligt företagande och inte minst åtgärder som NUTEK vidtar för att stimulera företagandet, och det gäller också det som de statliga myndigheterna har makt över, t.ex. länsstyrelsen och länsarbetsnämnden.

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

Frågestund

Anf. 60 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det är roligt att det sker en del. Det skulle ha varit ännu roligare att få höra vad det är för någonting.

Några saker som inte ligger direkt under Näringsdepartementet, men som är avgörande för hur företagandet fungerar, är villkoren för skatter. Det gäller möjligheten att få betala skatt, att få ut F-skattsedel och villkoren för hur uppgiftslämnande, deklarationer och annat ska gå till. Det är Finansdepartementet som har det direkta ansvaret, men det måste rimligtvis ligga inom Näringsdepartementets samordningsansvar att trycka på att det händer saker och ting.

Alla har väl sett rubriken ”Ingen barnomsorg utan F-skattsedel”. Riksskatteverket – en förmodligen mer jämställd myndighet än andra – har kommit fram med olika typer av förslag för att vidga näringsbegreppet, så att även det som är modernt kvinnligt tjänsteföretagande ska bli godkänt som företag. Därmed ska dessa företagare kunna få ut F-skattsedlar och kunna debitera sina kunder. Jag vill be näringsministern precisera sig eller i varje fall lämna ett besked att Näringsdepartementet kommer att trycka på så att strukturella förändringar kan ske på bredden för att underlätta för kvinnligt företagande.

Anf. 61 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Här är det breda frågor om skattepolitiken men också frågor om hur skattepolitiken ska verka mot nyföretagande och kvinnligt företagande. Vi kan inte ha en skattepolitik för kvinnor och en för män. Men jag kanske har uppfattat Karin Pilsäter fel. Tanken är att vidga näringsbegreppet. Det gör vi. Det förs en dialog inom regeringen mellan Näringsdepartementet och Finansdepartementet.

Återföring av vattenkraftsvinster

Anf. 62 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Frågan om återföring av vinster från vattenkraften till de producerande regionerna har diskuterats länge. Bl.a. har 45 kommuner från Värmland i söder till Norrbotten i norr gått samman i en förening för att driva just det kravet.

Vid en konferens i Västerbotten i början av oktober med temat ”Grön tillväxt som drivkraft för sysselsättning” uttalade den inte helt obekante Stefan Edman, rådgivare i miljö- och energifrågor i regeringen, ett klart stöd för tankegångarna att låta lite av förädlingsvärdet stanna vid produktionskällorna. 1 öre per kilowattimme skulle innebära ca 500 miljoner kronor till regionen.

Min fråga till näringsministern är om han delar Stefan Edmans åsikter om att en återföring av vattenkraftsvinsterna till de producerande regionerna är en god idé.

Anf. 63 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Den typen av åtgärder ska vara stimulerande för regionalpolitiken, dvs. få en jämnare utveckling och en tillväxt som inte bara sker i storstadsområdena. Detta utreds av den regionalpolitiska utredningen. Jag förväntar mig att man tittar även på detta. Det går inte att här säga om detta är lämpligt eller inte. Frågan måste utredas närmare innan jag kan svara. Den regionalpolitiska utredningen ska titta på detta.

Anf. 64 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Tack för svaret. Jag väljer att tolka svaret positivt. Framåtsyftande investeringar i den region vi nu befinner oss i blir lätt till stöd- och bidragsprojekt när de görs i lands- och glesbygd. Den bilden har ministern ett ansvar att förändra.

Jag vill få det klarlagt än en gång, och det behövs bara ett kort svar: Är näringsministern beredd att klart ge tilläggsdirektiv till den nu sittande regionalpolitiska utredningen att titta på frågan om återföring av vattenkraftsvinster till de producerande regionerna?

Anf. 65 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Direktiven för den regionalpolitiska utredningen är faktiskt väldigt vida. Om utredarna vill titta på detta och på många andra åtgärder som gäller olika instrument och olika medel för att klara av att få en bättre utveckling i regionerna står det dem fritt. Det är alltså väldigt vida direktiv i denna utredning.

Skogsbruket

Anf. 66 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern, och den grundar sig på uttalanden som miljöministern flera gånger har gjort om att staten ska vara en föregångare när det gäller ett gott och naturvårdsanpassat skogsbruk.

Det statliga Fastighetsverket har genomfört flera kontroversiella avverkningar, bl.a. av s.k. gammelskog. Senast var det 500-åriga tallar som avverkades i trakten av Jokkmokk, och tidigare har liknande saker skett på andra ställen i Norrbotten och även i Västerbotten.

Då är min fråga om miljöministern har några funderingar eller rentav kan uttrycka en åsikt om den här typen av avverkningar och vad man i så fall skulle kunna göra åt saken för att undvika sådana här tragedier inför framtiden.

Anf. 67 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Eskil Erlandsson har alldeles rätt. Jag har upprepade gånger sagt att staten ska bli en föregångare när det gäller bra och naturvänlig skogsskötsel. Jag har också offentligen kritiserat de fall där man kan hävda att Fastighetsverket inte har levt upp till de här ambitionerna. Dessutom har jag sett till att få klart för mig att Fastighetsverket håller på med certifiering av sitt skogsbruk enligt FSC-modellen. Den certifieringen ska vara avklarad under året, enligt vad jag har fått besked om.

Dessutom funderar jag naturligtvis på och diskuterar med mina kollegor om man nu kan fullfölja den strukturella ansats som vi har gjort med bildandet av Sveaskog, om att ge Sveaskog en ganska klar och tydlig naturvårdsprofil, med ytterligare strukturella grepp över de statliga skogarna, bl.a. för att se till att naturskyddsvärdena blir ännu starkare hävdade än vad de är i dag.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Frågestund

Anf. 68 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Kan man då tänka sig att miljöministern skulle kunna biträda ett förslag om delning av Statens fastighetsverk dels till Naturvårdsfonden, dels till Sveaskog?

Anf. 69 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det förslaget formulerade Naturskyddsföreningen så sent som i går, och jag kan säga att det är en av de möjligheter som vi redan nu diskuterar i Regeringskansliet.

Internationella fredsfrämjande insatser

Anf. 70 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesministern.

Internationella fredsfrämjande insatser ingår numera i försvarets uppgifter, men jag antar att det är utrikesministern som tillsammans med regeringen gör den politiska bedömningen om internationella fredsfrämjande insatser över huvud taget bör insättas eller inte.

Min korta fråga är: Hur ställer sig utrikesministern till behovet av fredsfrämjande insatser inför framtiden? Är det en verksamhet som utrikesministern anser att vi måste utvidga med hänsyn till den politiska situationen i världen och kanske i första hand i Europa?

Eftersom den här verksamheten belastar försvarets resurser, både kvantitativt och kvalitativt, och också tar en stor del av de ekonomiska resurserna i anspråk kan det vara angeläget att veta hur stor del av de nedbantade försvarsresurserna som denna del av verksamheten kan beräknas ta inför framtiden. Hur mycket bedömer utrikesministern att Sverige kommer att engagera sig i fredsfrämjande insatser inför framtiden?

Jag vill också säga att jag personligen inte är emot fredsfrämjande insatser, utan tvärtom är mycket positiv till dem. Men med den planering som vi står inför i framtiden när det gäller försvaret vore det intressant att få höra utrikesministerns syn på just den här frågan.

Anf. 71 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det har klart och tydligt sagts att inriktningen på vårt försvar i framtiden ska vara att de internationella insatserna kan öka och att även fredsfrämjande insatser därmed ska kunna öka. Sverige har haft en väldigt aktiv profil på detta område, och vi ska fortsätta att ha det.

Man ska samtidigt komma ihåg att även om vi har nuvarande eller ökad verksamhet när det gäller fredsfrämjande insatser, är det fortfarande en liten del av försvarets budget. Det finns därmed ingen anledning att, som en del har gjort, sätta försvarets budget i motsatsställning till ökade

insatser när det gäller fredsbevarande verksamhet och fredsbevarande styrkor.

Anf. 72 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Jag får tacka för det svaret. Jag tycker att det var ganska klargörande, även om vi inte kan inveckla oss alltför mycket i den här frågan just nu.

Jag tycker, precis som utrikesministern, att det är oerhört viktigt att vi får satsa på de fredsfrämjande, förebyggande insatserna också i framtiden. Det speglar också, som jag ser det, Sveriges ansvar och intresse för den demokratiska uppbyggnaden i olika länder, som kanske längtar efter att få Sveriges hjälp på det här området med att just bygga upp demokratin. Jag vet att de insatser som Sverige har gjort i framför allt Bosnien har varit mycket positiva.

Därför är jag lite ängslig när man nu drar ned också de insatserna. Hela den här diskussionen är tveeggad, och det vore bra om vi hade en ordentlig linje för den.

Anf. 73 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi har en tydlig linje från svensk sida. Vi har satsat mycket på fredsfrämjande, och vi har gjort stora insatser när det gäller fredsfrämjande styrkor, inte minst i Balkanområdet. Det kommer vi att fortsätta med.

Man ska också komma ihåg att fredsfrämjande verksamhet inte bara är fredsfrämjande styrkor, utan det är också hela arbetet med förebyggande verksamhet, som kan innebära att man senare inte behöver gå in med trupper. Om man sätter in insatserna tillräckligt tidigt och satsar på förebyggande verksamhet kan man därmed både spara människoliv och bespara oss en hel del av de konflikter och krig som vi har sett. Här har Sverige satt i gång ett mycket aktivt arbete med ett handlingsprogram för förebyggande insatser. Det är också ett arbete som vi driver i EU-sammanhang i dag.

Färjeförbindelsen Limhamn–Dragör

Anf. 74 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Björn Rosengren.

På söndag går den sista turen med bilfärjan mellan Limhamn och Dragör. Scandlines har beslutat att lägga ned den åtta månader innan bron öppnas, och det innebär att biltrafiken mellan Malmö och Köpenhamn inte längre kommer att fungera. Det är naturligtvis ett hårt slag mot integrationsarbetet, som har fått full fart nu. För företag som har samordnat sina reservdels- och servicefirmor, allt det som sker mellan kommunerna på bägge sidorna av Sundet, kommer det här beslutet att innebära ett rejält avbräck. Pendlingstrafiken, som kommer att få förlita sig på flygbåtarna, är väldigt sårbar om det blir en isvinter.

Det finns andra rederier som har visat intresse för att ta upp trafiken under månaderna fram tills bron öppnas. Ett av dem är Easy-line, som är berett att gå in med bilfärjetrafik. Detta stoppas nu av att Scandlines tycks ha gjort en utfästelse till Dragörs kommun att riva färjeläget inom

tre månader, dvs. före den sista januari. Då kommer den här trafiken naturligtvis inte att kunna sätta i gång, vilket Easy-line annars är berett att göra.

Detta borde vara ganska enkelt att lösa. Min fråga till näringsministern är om han är beredd att ta upp diskussioner med danska regeringen om att se till så att Scandlines väntar med att riva färjeläget tills bron är öppen.

Anf. 75 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Denna fråga har jag förelagt Rikstrafiken. Det är en myndighet som ska hantera denna typ av frågor. De har fått i uppdrag att föra en diskussion med de berörda och sedan återkomma till mig. Jag kommer att i veckan ta kontakt med Rikstrafiken. Det är de som ska hantera denna fråga.

Anf. 76 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Läget nu är alltså att det finns en redare som är beredd att köra. Problemet är att Scandlines hävdar att man vill riva färjeläget. Det är i den frågan som det är akut att agera. Jag ser fram emot att det händer i nästa vecka.

Inomhusmiljön

Anf. 77 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern. Ministern har vid flera tillfällen sagt sig vara intresserad av att hjälpa barnen, och då särskilt dem med allergiska problem. Troligtvis har det mycket att göra med inomhusmiljön i bostäder och lokaler. Då är det lite märkligt att regeringen föreslog och fick igenom ett borttagande av den obligatoriska ventilationskontrollen i en- och tvåfamiljshus, där merparten av barnen bor.

Ett annat problem är avsaknaden av säkerhetsanordningar i hus byggda före 1973 och ombyggda före 1976. Där sker ibland fallolyckor med dödlig utgång, oftast i miljonprogramsområdenas flervåningshus.

Min fråga till ministern blir följande. På vilket sätt tänker ministern förbättra barnens rätt till en god hälsa och säkerhet i den byggda miljön?

Anf. 78 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det är riktigt att jag flera gånger har uppmärksammat de ökande barnallergierna. Det är egentligen ganska förskräckligt att vi i ett samhälle där vi ser hur vi kan förbättra hälsan på en massa olika områden tvingas notera att utvecklingen uppenbarligen går åt fel håll när det gäller barnallergier. I dag har 40 % av de barn som börjar i skolan haft någon form av allergiska problem.

Det är ett väldigt sammansatt problem. Man kan inte peka på att det finns enstaka faktorer bakom detta, utan det är säkert en ganska komplicerad bild av orsaker till denna utveckling. Här behövs det forskning, och det forskas ganska mycket på det nu. Det behövs möjligheter till åtgärder. Vi har som alla känner till föreslagit att man ska kunna använda

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Frågestund

lokala investeringspengar till inomhusmiljön. Vi väntar på ett slutligt besked från EU i denna fråga.

Bedömningen vi gjorde när vi lade fram propositionen om att ta bort ventilationskontrollen var att det i sak inte hade någon betydelse för denna utveckling. Hade det haft det hade vi behållit denna kontroll. Problemet är att vi har obligatorisk ventilationskontroll t.ex. när det gäller skolor, där det uppenbarligen är så att kommunerna inte på långt när har kontrollerat så ofta som man ska göra. Den frågan tittar jag på just nu.

Anf. 79 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag tror inte att alla delar regeringens uppfattning om det beslut som fattades i denna fråga om de betraktar frågan ur barnens synpunkt. Man är väldigt känslig i den åldern.

Min fråga var av mer generell karaktär. I Norge har man på riksplenet sett till att det i varje kommun finns en ansvarig tjänsteman som i alla lägen har att bevaka barnens rätt när det gäller byggd miljö. Det gäller också deras rätt att komma in i planeringsfrågorna.

I Sverige görs det en del försök. Med bokslut osv. i årsredovisningar i kommunerna och på andra sätt försöker man göra lite. Men det görs inget generellt. Är det inte dags att komma med nationella krav i dessa frågor när det gäller barnens hälsa och säkerhet i den byggda miljön, så att vi kan leva upp till FN:s barnkonvention?

Anf. 80 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag kan fortsätta mitt första svar direkt. Jo, vi ska göra en hel del. Vi håller på och jobbar i departementet för att ta fram en bra ny politik på detta område grundad på ganska många utredningar och undersökningar som fördes över till Miljödepartementet i samband med att vi också fick ansvar för dessa frågor. Det håller vi på och tittar på.

Ett av de mest intressanta förslagen är att införa en miljödeklaration av bostäder. Jag tror att det skulle spela en ganska intressant roll på just detta område.

Rovdjurspolitiken

Anf. 81 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Jag har tidigare här i kammaren hos miljöministern efterlyst ett förslag till en nationell rovdjurspolitik, som en enig riksdag beslutade om för tre år sedan. Jag har då fått svaret att utredning pågår. Jag vet att utredningen fortfarande pågår.

Nu lade emellertid samma utredare för ungefär ett halvår sedan, tror jag, fram ett delbetänkande som handlar om vargen, vargens utveckling och frågan om den s.k. nödvärnsrätten mot varg. Min fråga är: Vad händer med detta delbetänkande? Är ministern beredd att lägga fram ett förslag med anledning av det betänkandet?

Anf. 82 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Carl G Nilsson talade om halvår, men jag tror inte att det var så länge sedan i verkligheten. Delbetänkandet kom nog inte för mer än tre fyra månader sedan. Sedan dess har man från departementet re-

missbehandlat förslaget. Vi har fått in remissutlåtanden. Remisstiden är ute. Vi håller på att jobba med en remissammanställning. Jag har naturligtvis ambitionen att lämna en proposition med anledning av förslaget till riksdagen så fort det är möjligt.

Låt mig lägga till att det riskerar att bli en oerhört inflammerad fråga. Jag har träffat naturorganisationer och hört deras argument. Jag kommer att träffa Jägarförbundet och får då förmodligen helt motsatta argument.

Från min sida är det oerhört viktigt att betona att vi ska ha livskraftiga stammar av de stora rovdjuren i vårt land – av björn, av järv, av lo och av varg. I dag har vi 60–70 vargar i Sverige. För att vi ska kunna ha en ut hållig vargstam i Sverige är det samtidigt naturligtvis nödvändigt att vi hittar möjligheter att klara konflikten med dem som bor i närheten av vargarnas områden. Det är en känslig och viktig politisk fråga vi har framför oss.

Anf. 83 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Jag tror att vi i princip är överens om det som miljöministern sade. Men låt mig också nu när det finns möjlighet upprepa den stora frågan: När kommer det stora betänkande som vi beslutade om, dvs. förslaget grundat på ett huvudbetänkande?

Anf. 84 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag är inte alldeles bergsäker på när det stora betänkandet kommer, men det är inte särskilt lång tid kvar av utredningstiden. Det är klart att det inte är svårt för mig att ta reda på och till Carl G Nilsson meddela när utredningen har sitt slutdatum.

Iran

Anf. 85 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Min fråga vill jag ställa till utrikesminister Anna Lindh. I går ägde en demonstration rum utanför riksdagen. Det var iranier som ville väcka uppmärksamhet kring vad som pågår i Iran i dag med politiska fångar, samvetsfångar, tortyr, spöstraff och stening av kvinnor och män som dödsstraff.

I dagens tidning kan vi läsa att Irans president Khatami gör statsbesök i Frankrike. Han har tidigare besökt Italien. Det står i tidningen att både den franska regeringen och andra EU-regeringar vill närma sig Iran. Det står också att Europa vill närma sig Iran.

Jag skulle vilja ha utrikesministerns kommentar till detta. Utrikesministern är också minister för människorättsfrågor. Hur ser ministern på detta att man på det sättet försöker legitimera regimen i Iran, som beter sig på ett sådant sätt mot sitt eget folk?

Anf. 86 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Situationen i Iran är väldigt oroande. Vi kunde tidigare se att det verkade som att mer liberala reformvänner i Iran var på väg att skaffa sig ett större inflytande i regeringen och bli den politiska väg som den iranska regimen följde.

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

Frågestund

Sedan fick vi se en hel rad tillbakagångar för den demokratiska processen och de mer liberala reformerna i Iran. Det är naturligtvis fullständigt oacceptabelt att, som vi ser, människor som demonstrerar för frihet och demokrati möts av hot om dödsstraff. Därför har också den svenska regeringen under hösten skärpt tonen mot den iranska regimen och markerat att vi vill fortsätta att se en utveckling mot reformer och demokrati och att vi inte kan acceptera en utveckling där förtrycket av mänskliga rättigheter stärks.

Anf. 87 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Ämnar utrikesministern ta upp det här med sina kolleger när ni träffas i EU-sammanhang – både med utrikesministrar och med ministrar som har med mänskliga rättigheter att göra? Det gäller då hur de ser på detta och att Sverige kan agera – alltså just detta med att man inte ska legitimera en regim genom statsbesök på det sätt som nu sker. Naturligtvis är det stort uppror också bland den iranska befolkningen med anledning av att sådana här statsbesök äger rum i Europa. Demonstrationer har också ägt rum i Paris.

Anf. 88 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Både Sverige och andra länder har flera gånger på EU-möten strukit under att vi inte kan acceptera att mänskliga rättigheter förtrycks och att vi därför också har vänt oss mot den iranska regimen och upprepat det. Det har gjorts både från den svenska regeringen och via EU där utrikesministrarna i EU på flera av sina sammanträden har tagit upp situationen i Iran.

Allmänt har vi försökt ha den hållningen att vi har träffat den iranske utrikesministern och också representanter för den iranska regeringen för att också kunna framföra vårt budskap. Det har varit väldigt tydliga budskap: att vi inte kan acceptera att reformprocessen går tillbaka och att förtrycket av mänskliga rättigheter fortsätter. Det kommer vi naturligtvis också från svensk sida att fortsätta att driva, även i EU.

Anf. 89 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är frågestunden avslutad. Jag tackar regeringens företrädare och kammarens ledamöter för er medverkan.

7 § Information från regeringen om regeringens skrivelse *Jämställhetspolitiken inför 2000-talet*

Anf. 90 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! När jag i dag presenterar regeringens skrivelse *Jämställhetspolitiken inför 2000-talet* är det ett sammanfattande dokument som omfattar knappt hundra sidor. Det är hundra mycket innehållsrika sidor som visar på en i mitt tycke mycket positiv utveckling. Jämställhetsområdet är ju ett av regeringen prioriterat område, både nationellt och internationellt.

Jämställhetsarbetet i dagens Sverige är omfattande och bedrivs av många olika aktörer – alla ministrar, offentliga myndigheter och förvalt-

ningar, fackliga organisationer och kvinnoorganisationer, för att nämna några. På senare år har även olika mansorganisationer och delar av näringslivet blivit aktiva aktörer i detta arbete.

Det finns tre klara utgångspunkter för regeringens jämställdhetsarbete, jämte de mål som vi har formulerat.

För det första lever vi i ett samhälle vars makt- och könsstruktur utgår från mannen som norm. I denna struktur är kvinnan underordnad och mannen överordnad.

För det andra är könet en social konstruktion som utgår från historiska, religiösa och politiska traditioner. Det biologiska faktumet att det enbart är kvinnor som kan föda barn får inte tas till intäkt för att de kvinno- och mansroller som vi fortfarande lever med skulle vara givna för evigt.

För det tredje är jämställdheten en fråga som kan och måste utvecklas genom en offentlig politisk diskussion mellan alla som berörs, såväl organisationer som enskilda kvinnor och män.

Jämställdheten får alltså inte reduceras till att bli en fråga som enbart ska vara beroende av förhandlingar vid köksbordet. Jämställdheten får inte privatiseras. De som definitivt förlorar på detta är kvinnorna.

Jämställdheten är inte heller en fråga som kan överlåtas till marknadskrafterna. I andra länder där marknaden i mångt och mycket bestämmer takten i jämställdhetsarbetet blir ofta det enda synbara resultatet att de har fler kvinnliga verkställande direktörer än vi, medan det på andra samhälls- och livsområden är den svenska modellen som har givit de bästa och mest långtgående resultaten.

Några av dessa resultat från den gångna perioden är Kvinnomaktutredningen, kvinnofridspropositionen, översynen av jämställdhetslagen, kvinnorepresentationens utveckling och vårt internationella jämställdhetsarbete.

Kvinnomaktutredningen var en stor och omfattande forskningsutredning som klargjorde hur långt vi hade kommit när det gäller jämställdhet på en rad olika områden. Genom vetenskapliga analyser och rapporter känner vi nu till de framsteg som har gjorts men också, och detta är det viktigt att understryka, att mycket arbete återstår. Kvinnomaktutredningen är en plattform för fortsatta insatser från regeringens sida. Merparten av de förslag som lades fram av utredningen bearbetas just nu. T.ex. utsåg regeringen nyligen den utredare som ska se över frågan om frivillig jämställdhetsmärkning.

Vidare beslöt regeringen tidigare i år att tillsätta en kommitté som ska genomföra ett välfärdsbokslut över 90-talet. De områden som aktualiserades genom Kvinnomaktutredningen kommer att inrymmas i denna välfärdsutredning.

Översynen av jämställdhetslagen har också till stor del haft sin utgångspunkt i förslag som lades fram av Kvinnomaktutredningen. Regeringen har också i regleringsbrevet uttryckt tydligare mål när det gäller jämställdheten inom statliga verk och myndigheter.

Kvinnofridspropositionen, som efter riksdagsbehandlingen resulterat i en ny, tydligare och skarpare lagstiftning, rymmer också ett helhetsbegrepp som innebär att det numera görs en mer samlad insats för att motverka våld mot kvinnor, våldtäkter och sexuella trakasserier.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Information från
regeringen*

Berörda myndigheter arbetar nu mer konsekvent och alltmer samordnat, även om vi inte är färdiga där heller, för att ta hand om de kvinnor som är utsatta samt de män som är förövare. I detta arbete gör också många frivilligorganisationer en mycket stor insats – ett arbete som stöds ekonomiskt genom bidrag från regeringen.

Inom ramen för kvinnofridsinsatserna blev Sverige också det första land som klart och tydligt i lagen tar avstånd från kvinnohandel. Kriminaliseringen av sexköparna innebär inte att prostitutionsfrågan är löst, men det är en tydlig signal om att kvinnor inte är en handelsvara, att kvinnokroppen inte är ett ting som kan köpas och säljas.

När det gäller översynen av jämställdhetslagen och arbetet med att klarlägga och undanröja de osakliga löneskillnader som finns på arbetsmarknaden i Sverige likväl som i andra länder pågår remissarbete kring det utredningsförslag som har lagts fram. Regeringen återkommer under våren till riksdagen med en proposition i denna fråga. Utgångspunkten är naturligtvis att osakliga löneskillnader ska bort.

Att vi i regeringen i vår skrivelse belyser de framsteg som gjorts på jämställdhetsområdet innebär inte att vi är nöjda. Exempelvis återstår mycket att göra på utbildningsområdet. Det har gjorts bra insatser, och fler kvinnor än tidigare genomgår i dag högre utbildning. Men när det gäller makt- och beslutspositioner inom högskole- och forskningsvärlden råder det en stor manlig dominans.

Illa är det också när det gäller förekomsten av kvinnor på högre beslutande positioner i näringslivet. Trots detta är jag försiktigt optimistisk. Det sprids en insikt inom näringslivet om att kvinnor ska släppas fram i större utsträckning än tidigare. Detta är ytterst en fråga om företagens framtida konkurrenskraft.

Som sades under frågestunden här har regeringen fått motta en rapport från NUTEK som visar att det är lönsamt med en blandad församling, både vad gäller arbetstagare i stort och vad gäller på ledande positioner och i styrelserummen. En referensgrupp med personer från näringslivet har utsetts, och vi kommer att jobba tillsammans.

Att diskussionen om kvinnorepresentationen i beslutande maktpositioner tagit fart tycker jag att regeringen, men också riksdagens alla partier, kan ta åt sig äran av.

Tre tal som har betydelse i sammanhanget är elva, nio och 43. Numera är det elva kvinnliga och nio manliga ministrar i regeringen. Här i kammaren är det 43 % kvinnor. Därför kan vi tillsammans vända oss ut till andra delar av samhället och säga att vi har funnit kompetenta kvinnor – de fanns, eller vi fanns – och det kan ni också göra om ni bara vill och söker aktivt.

Slutligen vill jag erinra om att de mål som vi har för den nationella jämställdhetspolitiken och det arbete som vi har gjort också gör att vi har en god grund för det internationella arbetet, i Nordiska rådet, i Europarådet, inom den europeiska unionen samt inom FN och dess olika organ.

Det vi har gjort hittills nationellt har givit oss en stark internationell position inom jämställdhetsarbetet. Intresset för och efterfrågan på våra erfarenheter och våra lösningar är mycket stora. Det är naturligtvis glädjande, och det kan vi i Sverige känna stolthet över. Det visar att vi har ett värdefullt förtroendekapital internationellt att förvalta men också att utveckla. Detta får inte äventyras. Därför både försvarar vi de hittills

uppnådda positionerna och försöker att utveckla dem på den internationella arenan. Jämställdhetsklockan får inte vridas tillbaka.

Jämställdhetspolitiken inför och under 2000-talet kan bara utvecklas genom att jämställdheten genomsyrar alla politikområden och beslut – det är det som kallas *mainstreaming* och som beslutades av världens alla regeringar i Peking 1995. Vi måste också komma ihåg att *mainstreaming* inte är det enda instrumentet. Parallellt måste vi också fortsätta arbetet med särskilda åtgärder och insatser för kvinnor, och ibland också för män.

I skrivelsen konstaterar regeringen att i stort sett alla politikområden numera ses ur ett *mainstreaming*-perspektiv. Det är en rätt fascinerande läsning när man ser det sammanställt, när man ser helheten, översikten och också departement för departement. Det är fascinerande att se hur mycket som ändå har gjorts, samtidigt som vi ska vara medvetna om att det återstår en del att göra.

Enligt skrivelsen är t.ex. socialpolitik, arbetsmarknadspolitik, ekonomisk politik, jordbrukspolitik, försvarspolitik, kulturpolitik, utrikespolitik, näringspolitik, regionalpolitik, ungdomspolitik, äldreomsorg m.m. under viss omvandling, som ju blir fallet när man ska se på förslag och beslut ur både ett mansperspektiv och ett kvinnoperspektiv.

Anf. 91 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag tänkte ställa några frågor till jämställdhetsministern kring det som redovisades. Det är mycket möjligt att en hel del ytterligare står i skrivelsen, men jag vill ändå passa på att ställa dessa frågor.

Vi har hört om antalet kvinnor i regeringen. Där är det som i alla andra sammanhang, att jämställdhet inte bara är en fråga om statistik, utan det är framför allt en fråga om makt. Det är inte säkert att en familj med mamma, pappa och två barn är den mest jämställda platsen på jorden. Det är inte heller säkert att allt regeringsarbete syftar till jämställdhet bara för att det finns kvinnor i regeringen.

Den diskussion som vi nyss förde här med näringsministern om villkor för kvinnligt företagande tydde möjligen på att det fortfarande finns en och annan brist i regeringen vad beträffar näringspolitiken. Detsamma gäller för synen på den ekonomiska politiken.

Jag tänkte ställa tre frågor som handlar om kvinnors företagande och löner.

Den första frågan handlar om hur man ska få in ett mer ”mainstreamat” synsätt på den moderna tjänstesektorn, som är den sektor där det finns många kvinnor. Det handlar om att bredda och modernisera näringsbegreppet och om möjligheten att få en F-skattsedel så att man kan bedriva näringsverksamhet med förenklade skattevillkor. Vi ska naturligtvis inte ha specifika regler för kvinnor, men det är mest kvinnor som är verksamma inom tjänstesektorn.

Den andra frågan gäller regeringens syn på privata företag inom vård och skola, som ju är en väldigt kvinnodominerad bransch. När kvinnolönerna verkligen får fart inom dessa sektorer är när det kommer in konkurrerande arbetsgivare i form av privata företag. Det handlar om att som kvinna kunna bedriva verksamhet i egen regi, att ha olika arbetsgivare att välja mellan och att kunna få upp lönerna. Regeringens företrädare när

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

Information från
regeringen

det gäller sjukvård och skola har här givit mycket alarmerande signaler under senare tid.

Den tredje frågan rör högre poster i näringslivet. Det är bra att ni har satt i gång en dialog och att man från statsmakterna inte som första åtgärd tänker sig att man ska besluta om positioner i näringslivet. Men jag skulle vilja höra lite mer om vad regeringen anser att man själv kan göra för att öka kvinnors möjlighet till att nå högre poster inom näringslivet.

Anf. 92 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! När det gäller näringspolitiken finns det väl utvecklat i skrivelsen. Där står beskrivet vilka insatser som är gjorda för kvinnligt företagande. De s.k. kvinnolånen har blivit mycket framgångsrika. I dag finns det ca 100 affärsutvecklare runt om i landet med speciell inriktning på kvinnors idéer och företag. NUTEK har inrättat regionala resurscenter och i kommunerna lokala resurscenter som också tar sikte på detta. Det finns också kooperativa utvecklingcenter och en hel del andra saker.

Beträffande tjänstesektorn förstår jag ju vad Karin Pilsäter vill fråga om fast hon inte säger det rakt ut, nämligen hushållsnära tjänster. Men de är ju inte aktuella, det vet Karin Pilsäter. Däremot växer tjänstesektorn enormt alldeles av sig själv. Också det som kan hänföras till hushållsnära tjänster växer av sig självt.

Vi har ingenting emot privata lösningar inom det som i dag är offentlig verksamhet. Vi har bara den restriktionen att sådan verksamhet inte ska drivas av ett vinstintresse. Vi vill alltså inte att skolor och sjukhus ska introduceras på börsen.

Jag är inte lika säker som Karin Pilsäter på att detta per automatik skulle ge högre lön åt kvinnor. Handeln är ju ett utmärkt exempel på att så inte är fallet. Inom handeln finns det ju väldigt mycket konkurrens, men trots det är lönerna där väldigt låga.

Angående högre poster i näringslivet tror jag inte att det är rätt väg att börja med att säga att vi ska stifta en lag om kvotering vid tillsättande av styrelseposter, allra helst inte nu när det tycks finnas – och jag hoppas att jag har rätt – en känsla för detta inom näringslivet självt. Den positiva reaktion som jag har fått på min propå visar att näringslivet är på väg, och då ska vi på alla sätt understödja det.

Anf. 93 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Vad jämställdhetsministern här gav exempel på när det gäller näringspolitiken var politik som är specifikt inriktad på kvinnor och inte politik där man tillämpar *mainstreaming*, dvs. generella villkor som är till fördel för både kvinnor och män, men där man tar hänsyn till kvinnors situation. I näringspolitiken och skattepolitiken är det just detta som brister. Vi får väl se om vi kan föra den debatten vidare i andra sammanhang.

Jag efterlyser regelverk inom skattepolitik och näringsliv som är anpassat efter den verklighet och vardag som både kvinnors och mäns företagande finns i, och som inte är anpassat efter den verklighet som mest är männens.

Jag frågade inte om hushållsnära tjänster, därför att jag känner till ministrarnas inställning. Jag frågade om villkor för att man t.ex. ska få en F-skattsedel så att man kan betala skatt. Det är den typen av förändrat

synsätt som behövs för att man på bred front ska kunna prata om jämställdhet inom näringspolitiken.

Anf. 94 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Förlåt, jag svarade på frågan om de specifika insatserna.

Det har nog att göra med att vi inte har kommit så långt på det här området, för det är ju först när man har kommit en bra bit på väg som man kan tala om *mainstreaming*. Innan dess måste man fortsätta med specifika insatser. Fortfarande är det alldeles för få kvinnliga företagare, och därför får vi på det här sättet försöka att stimulera kvinnor så att de blir fler. När man har kommit upp till en viss nivå, är jag säker på att man kan genomföra mera generella åtgärder för både kvinnor och män som företagare.

Anf. 95 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Tack, jämställdhetsministern, för redogörelsen.

Ministern nämnde att det ska bli en utredning om jämställdhetsmärkning av produkter och tjänster och att utredaren har utsetts.

Jag vill ta upp en fråga som har varit min hjärtefråga i flera år. Det gäller att man skulle kunna jämställdhetsmärka även läkemedelsbolagens produkter.

Fortfarande är det så i slutet på 1900-talet, när vi ska gå in i ett nytt årtusende, att medicindoseringen är avpassad för unga, friska, starka män i 20-årsåldern och inte för kvinnokroppen. Vi vet att kvinnor blir sjuka och oftare får hjärtinfarkt därför att de inte fått rätt dosering. Därför undrar jag om ministern kan verka för att detta tas med i utredningen, för det här är väldigt viktigt.

Jag har ställt frågan till bl.a. ett läkemedelsbolag, Pharmacia & Upjohn, och där tyckte man att detta kunde vara något att tänka på. Där blev man förvånad och sade att doseringen inte är avpassad för kvinnor. Man tyckte att det var väldigt intressant. Det kan också vara en fördel för ett läkemedelsbolag att kunna säga att medicindoseringen är normerad för kvinnor.

Jag vill också ställa en fråga när det gäller våld mot kvinnor och att männen också bör vara med i jämställdhetsarbetet. Jag undrar om ministern skulle kunna verka för en årlig nationell konferens om mansrollen. Jag tror säkert att ministern också är positivt inställd till att verka för en FN-konferens om mansrollen.

Anf. 96 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! När det gäller utredning om jämställdhetsmärkning är, som jag sade, ordföranden utsedd, nämligen Eva Eriksson, tidigare riksdagsledamot här i kammaren. Jag är övertygad om att hon kommer att göra ett mycket bra jobb. Detta med läkemedelsprodukter ingår också i detta arbete, för en av utgångspunkterna när vi började att diskutera det hela var att vi i stort sett tycker att det är som Barbro Feltzing säger.

Jag nämnde inte så mycket om mansrollen. Det finns en beskrivning i skrivelsen, där vi nu har satt fokus på mansrollen på ett annat sätt än tidigare. Min uppfattning är att vi inte når målet om vi inte också har männen med oss. I det arbetet ingår det förstås konferenser. Vi hade en i mars i New York i anslutning till kvinnokommissionens stora konferens.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Information från
regeringen*

Vi hade en mindre svensk sådan som blev mycket välbesökt. De bad oss att anordna en konferens igen nästa år. Den kommer att äga rum i mars 2000. Vi har också inför vårt ordförandeskap sagt att mansrollen preliminärt är en viktig fråga att ta upp även då.

Anf. 97 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Det gläder mig mycket att jämställdhetsmärkning av läkemedelsbolagens produkter kommer att införas. Det är något som jag har jobbat i många år för. Tack så mycket.

Anf. 98 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag kan, som Margareta Winberg, glädjas över ett jämställt parlament och över ett jämställt förhållande mellan ministrarna i Sveriges regering.

Däremot är jag lite mer bekymrad när jag tittar på fördelningen av myndighetschefer, som ju regeringen har att tillsätta. Det är totalt 194 myndighetschefer varav endast 48 är kvinnor. Jag tycker att den egna organisationen på något sätt måste vara förebild när vi talar om vikten av att höga poster i näringslivet besätts av kvinnor.

Kanske är lösningen både för regeringen och för näringslivet att vi upprättar någon form av jämställdhetsbank som synliggör kvinnor och deras kompetens. Det vore lämpligt för den som söker en duglig och kompetent kvinna. Jag skulle gärna vilja höra jämställdhetsministerns syn på den saken.

Jag har några frågor till.

Jag tycker också att det är mycket glädjande med NUTEK:s rapport om att jämställda företag är mer lönsamma. Det för frågan upp på bordet. Kanske ska det kunna bli en förändring också när det gäller jämställdhetsplanerna ute på företagen. Som jämställdhetsministern säkert vet är det endast 50 % av företagen som har en jämställdhetsplan. Här visar det sig att även om det är arbetsgivarens ansvar, så agerar inte facket särskilt mycket i dessa frågor. Det här är ett stort bekymmer, tycker jag.

Har Margareta Winberg i sin skrift inför 2000-talet lagt fram några förslag på hur vi kan få till stånd ett större engagemang för jämställdhetsfrågor och för jämställdhetsplanernas funktion ute på företagen både från arbetsgivarnas och från arbetstagarnas parter?

Den sista frågan handlar om jämställdhetsmärkning, som vi redan har varit inne på.

JämO lade fram ett förslag i sin nyligen utkomna rapport om jämställdhetsmärkningen. Det handlade om ett tilläggsdirektiv till den utredning som nu är tillsatt om att märkningen skulle inriktas på personalen, inte bara på produkten. Man skulle i jämställdhetsmärkningen för ett företag kunna lägga in sådant som att företaget har en bra föräldrapolicy.

Tycker Margareta Winberg att detta är en riktig tanke?

Anf. 99 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Som svar på den första frågan vill jag säga att inte jag heller är nöjd med antalet kvinnliga myndighetschefer. Det finns också beskrivet i vår skrivelse: "Chefspolicyn och riktlinjerna ses kontinuerligt över. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att bredda rekryteringsbasen.

I 1999 års budgetproposition aviseras att arbetet med att öka antalet kvinnliga myndighetschefer ska intensifieras ytterligare.”

Vad detta innebär kan jag inte gå in på här, mest beroende på att jag inte vet det. Men målsättningen är att vi ska bli bättre. Jag kan försäkra att det är en livlig debatt varje gång en myndighetschef ska utses. Dessbättre finns det både kvinnor och män att välja på – det visste vi kanske förut.

Den andra frågan om jämställdhetsplaner är en sådan fråga som jag avser att diskutera med referensgruppen, som för övrigt till stor del frivilligt har anmält sig att vara referensgrupp. Det gör att jag tror att detta är någonting som man själv vill i näringslivet, och jämställdhetsplanerna är en naturlig del i det arbetet.

Den tredje frågan missade jag tyvärr, så jag få be Maria Larsson att upprepa den.

Anf. 100 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Ministern säger att hon inte är nöjd med fördelningen av myndighetschefer. Jag hade hoppats att en förändring skulle ske när nya chefer tillsattes under 1999 som ett uttryck för att *mainstreaming* fungerar också i regeringsarbetet, men tyvärr ser det inte bättre ut i statistiken för 1999. Det är 61 nya myndighetschefer som har tillsatts och endast 16 av dem är kvinnor. Det krävs nog betydligt tuffare tag från kvinnornas sida, om det nu enbart är kvinnorna i regeringen som bevakar detta.

Den andra frågan som jag ställde och som jag inte fick besvarad gäller JämO:s förslag till tilläggsdirektiv till utredningen om jämställdhetsmärkning, att en jämställdhetsmärkning också skulle kunna ta fasta på *mainstreaming* i ett företag, alltså inte fokuserat på produkten utan på personalen och processen i företaget. Ett kvalitetskrav för att ett företag ska få kalla sig jämställt skulle exempelvis kunna vara att man har en bra föräldrapolicy.

Anf. 101 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är inte så att det bara är kvinnorna i regeringen som bevakar vilka som blir myndighetschefer, utan det är ett arbete för alla. Alla är med och diskuterar detta. Sedan är det klart att det inom Regeringskansliet också finns – även om jag inte har den framför mig – en utvecklad policy för hur detta ska gå till, hur vi ska bli bättre, hur vi ska bredda rekryteringsunderlag och hur vi ska stötta dem som blir myndighetschefer, både kvinnor och män. Det är ingenting som säger att kvinnor behöver stötta mer än män, utan både kvinnor och män behöver säkert stöttning i ett mycket svårt arbete.

När det sedan gäller JämO:s tilläggsdirektiv kommer vi att ge utredaren i uppdrag att titta på exempelvis jämställdhetsmärkning av företag. Jag får sätta ett litet frågetecken för att det står i direktiven eftersom jag tror att JämO:s skrivelse kom efter det att direktiven var fastställda, men det här är något som vi kommer att lämna över till utredaren.

Anf. 102 MARTIN NILSSON (s):

Fru talman! Låt mig säga att det är precis som jämställdhetsministern sade. Allting är inte bra inom det här området. Mycket har hänt, men det återstår förstås alltid mycket att göra när det gäller jämställdhetsområdet.

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

Information från
regeringen

Ändå kan man inte låta bli att slå av det faktum att mycket faktiskt har hänt, mycket positivt har hänt. Jag kommer ihåg den debatt som vi hade här i kammaren 1997. Den fokuserade på ett antal områden som nu till största delen faktiskt är genomförda i lag, som jämställdhetsministern mycket riktigt påpekade. Jag tycker att det är bra att vi nu får en skrivelse som dels synliggör den här processen, vad som har hänt, dels också tar upp hur utvecklingen ser ut i stort. Det är vi tacksamma för.

Jag tycker också att det är bra att regeringen och jämställdhetsministern här i sin föredragning så tydligt anlägger ett feministiskt perspektiv på skrivelsen. Jag hoppas att detta också återfinns i själva skrivelsen. Det är viktigt att markera att det fortfarande finns en systematisk underordning och att det finns strukturer som lever kvar. Jag tror att det är viktigt att ha med sig det också i diskussionen om män och kvinnor i jämställdhetsarbetet, att det inte enkom är kvinnor som drabbas av strukturerna. Strukturerna verkar mot såväl kvinnor som män.

Nu är ju detta en skrivelse som huvudsakligen redovisar vad som har gjorts, men jag misstänker att det också i skrivelsen finns vissa principiella vägval och inriktningar som kanske tål att diskuteras och som vi får anledning att återkomma till i en riksdagsdebatt senare. Jag skulle ändå vilja be jämställdhetsministern och regeringen att något kommentera två frågor som jag tror är väldigt viktiga för att bryta den traditionella uppdelning som finns, inte minst i arbetslivet, mellan kvinnor och män.

Det gäller för det första det problem som vi ser med ett omfattande deltidsarbete, problemet med kvinnor som vill gå upp till heltid men som inte får den möjligheten. Där har vi fått bättre regler inom arbetsrätten. Vi ser en stark uppgång på arbetsmarknaden. Men likväl tycks problemet kvarstå. Jag skulle vilja veta vad regeringen anser om det och vilken inriktning man har när det gäller den frågan.

Den andra frågan handlar om fördelningen av föräldraledighet. Där var jämställdhetsministern ute med ett uttalande i somras. Jag skulle vilja veta om det finns någon inriktningsskrivning om vart man är på väg och om hur man ska kunna utöka föräldraledighetsdagarna för papporna.

Anf. 103 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! När det gäller deltid har ju, som Martin Nilsson påpekar, regelverket förändrats. Det var också ett arbete som utfördes i vårdkommissionen. Där synliggjordes det verkligen hur svårt det är, i första hand för kvinnor eftersom detta är ett utbrett problem bland just kvinnor, att försörja sig på sin lön. Utgångspunkten för regeringens jämställdhetsarbete är ju att varje vuxen ska kunna försörja sig själv på sin egen lön. Därför behövs det fortsatta insatser.

Men förutom dessa regelförändringar handlar det naturligtvis, eftersom detta i första hand gäller området vård och omsorg, om hur vi kan utveckla dessa sektorer. Det är ju, som Martin Nilsson vet, sektorer som är prioriterade av regeringen och som kontinuerligt, nu och i fortsättningen, får mer pengar.

Då gäller det ju också att sätta press på kommun- och landstingspolitikerna. På många håll har man gått ut och lovat att man nu bara ska inrätta heltidstjänster. Jag tror att vi får arbeta så. Att komma med centrala dekret, lagstiftning eller något liknande, tror jag inte är så klokt. Vi

får pressa på, och också skapa en insikt på alla nivåer om vad jämställdhet är. Då förstår man att man inte kan fortsätta att ha tjänster som ligger på 68,72 och annat konstigt. Knappast några män skulle finna sig i det. Och det är nog bara en tidsfråga innan kvinnorna reser sig mot det också på ett mer militant sätt.

När det gäller föräldraledigheten är jag mycket positiv till att mam-mor och pappor delar på tiden. Vi har inga planer på att lagstifta om det. Jag har bett de män som nu organiserar sig för en förändrad mansroll att försöka finna vilka hinder det finns för män att ta ut mer av föräldrale-digheten.

Anf. 104 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill också ställa en fråga till statsrådet Margareta Winberg. Jag har under några år försökt att synliggöra och lyfta fram problematiken omkring vissa invandrarkvinnors situation i mötet med den svenska kulturen. Man kan säga att det ofta handlar om att hela fa-miljen kan ha svårigheter, vilket kan påverka kvinnornas situation på ett negativt sätt. På det området tycker jag att man från regeringens sida har tagit många initiativ. Det återstår dock väldigt mycket att göra när man kommer längre ned, när man kommer ut till den kommunala nivån.

I spåren av att jag har tagit upp den här frågan har jag också fått sig-naler om att det finns en risk för, och att det i vissa fall faktiskt har före-kommit, att man tillämpar *sharia*-lagstiftningen, alltså en rättsskipning som står helt utanför den svenska lagstiftningen, i vissa individers situa-tion. Det tenderar att vara negativt ur jämställdhetssynpunkt för en del kvinnor.

Det här ser jag det som väldigt oroväckande att få signaler om. Jag skulle önska och hoppas att Margareta Winberg har uppmärksammat det här, så att vi får upp den här frågan och kan göra en markering på ett tidigt stadium, medan frågan är lättare att hantera. Jag vill fråga Marga-reta Winberg om hon har tagit med den frågeställningen.

Anf. 105 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Just den här specifika frågeställningen finns inte med. Däremot finns naturligtvis invandrarkvinnornas situation mer generellt med. Den finns under ett kapitel som heter "Storstadspolitik" eftersom problemet är väldigt accentuerat i de områdena. Det handlar om jobben naturligtvis, om att jobben fördelas till både kvinnor och män. Men det handlar också om att man genomför en rad projekt i de här kommunerna och i de utsatta stadsdelarna i dessa kommuner. Det kan man göra som en följd av att det nu finns pengar för s.k. storstadssatsningar. I stort sett i alla dessa lokala projekt ställs det krav på att man har ett jämställdhets-perspektiv.

Det betyder att vi lyfter fram invandrarkvinnornas alldeles speciella situation, och den *är* ju mycket speciell. Vi vet exempelvis att arbetslös-heten bland invandrare är betydligt högre än bland oss som är födda i Sverige och som alltid har levt här. Och bland invandrarna har kvinnorna den allra högsta arbetslösheten – men också den allra lägsta sysselsätt-ningsgraden. Jag studerade själv detta ute i Tensta när jag var arbets-marknadsminister. Bl.a. gällde det de somaliska och irakiska kvinnorna.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Information från
regeringen*

Där låg förvärvsfrekvensen runt 30 %. Det är naturligtvis inte acceptabelt.

Anf. 106 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag lade i föredragningen märke till att Margareta Winberg talade om religiösa traditioner och om att hon skulle beröra just invandrarnas situation. Det tycker jag är bra. Det är bra att då anlägga det här breda perspektivet. Jag tycker själv att det ofta är väldigt svårt. Det är lätt att man hamnar i generaliseringar som inte gynnar saken. Ändå måste man lyfta fram de problemområden som finns, ofta på ett tidigt stadium när man får signaler om dem.

Då har det här oroat mig. På samma sätt som vi tycker att det är viktigt att de lagar vi stiftar här i Sveriges riksdag följs upp av de rättsvärdande myndigheterna och inte av medborgargården är det oerhört viktigt att man ser till att vår gemensamma lagstiftning inte tas över av olika former av informella juridiska instanser.

Jag kan inse att det finns väldigt lite sakligt underlag i dag. Men då kanske jag kan få ställa frågan, även om den inte finns med i skrivelsen, om det är så att Margareta Winberg är öppen för att titta närmare på den här frågan i detta tidiga skede.

Anf. 107 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Svaret är ja. Och jag har fått en sådan signal. Det gäller undervisningen i vissa friskolor och hur man gör där med flickor och pojkar. Det handlar om en tillämpning som inte är acceptabel från det svenska systemets utgångspunkt. Självklart ska den svenska lagen, och vi får inte vara rädda att hävda detta, vara lika för alla och tillämpas lika för alla. Det får inte finnas några undantag av religiösa eller andra skäl.

Anf. 108 ANNE LUDVIGSSON (s):

Fru talman! Internationellt sett har vi verkligen lyckats med jämställdhetsarbetet. Det kan och ska vi vara väldigt stolta över. Nationellt har vi mycket kvar. Jag vill fråga jämställdhetsminister Margareta Winberg hur hon tänker arbeta för att få fler män att ta aktiv del i jämställdhetsarbetet. Det är ju ändå först då som vi lyckas med det här arbetet. Jag är helt övertygad om att det finns många män som också vill ta aktiv del men som kanske inte hittar de rätta kanalerna, som inte vet hur man ska komma fram och arbeta för jämställdheten.

Jag vill också lyfta fram att detta med att män är aktiva i jämställdhetsarbetet inte minst gäller när vi jobbar internationellt. Jag tänker speciellt på när vi jobbar med de länder som ansöker om medlemskap i EU och som vi vill ska ta en aktivare del i jämställdhetsarbetet. Män lyssnar på män. Det vet jag av egen erfarenhet efter att ha varit i dessa ansökarländer.

Jag skulle vilja fråga jämställdhetsminister Margareta Winberg hur hon tänker jobba med detta.

Anf. 109 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Män lyssnar på män. Det har jag också förstått. Därför brukar jag numera ha män med mig när jag är ute och reser i världen,

därför att det ger en annan tyngd åt frågan om män och jämställdhet. Jag har väldigt gärna vissa poliser med mig som talar om mäns våld mot kvinnor, och jag märker att det gör ett oerhört stort intryck på dem som lyssnar. Senaste gången som jag gjorde det var på Island. Och det har lett till att svenska män nu har blivit engagerade i USA och i de baltiska länderna för att just tala om dessa saker som för åtminstone de baltiska länderna är något väldigt nytt.

Jag har också bett manliga nätverk som har bildats i Sverige att försöka formulera svaret på frågan vad män vinner på jämställdhet. Såsom debatten har förts under decennier har det nämligen handlat om att vi kvinnor ska ha makt, ska ha jobb, ska ha lön osv. Det kan för många män te sig ganska avskräckande. Vad blir kvar åt dem? Får de ut någonting över huvud taget? Blir det något bättre för männen? Det är en fråga som jag tycker att männen själva ska besvara, och det tror jag att de kommer att klara alldeles utmärkt.

När man talar om en annan mansroll tror jag också att det till stor del måste gå genom en förändrad papparoll. Det är därför som jag också har bett samma nätverk att fundera på hur vi, förutom de insatser som görs via försäkringskassan och andra kampanjer, kan stimulera män att ta ut mer av föräldratiden.

Vi har också – det sade jag inte i mitt förra inlägg – inom Norden på svenskt initiativ diskuterat att försöka påbörja ett arbete om en FN-konferens som ska handla om männen. Jag kommer att ta kontakt med Angela King som är rådgivare till Kofi Annan i denna fråga för att föra fram detta budskap från de nordiska regeringarna.

Anf. 110 ANNE LUDVIGSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Vi får hjälpas åt att föra ut allt detta som görs och som är bra, t.ex. de manliga nätverken. Det är ju också väldigt många kontakter som tas lokalt och regionalt i form av vänortsbete och annat samarbete. Det är viktigt att detta får genomslag också i dessa sammanhang.

Anf. 111 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill tacka Margareta Winberg för rapporten och ska med spänning läsa den.

Jag skulle ha velat ställa många frågor om makt och beslutsfunktioner, om kvinnors företagande, om kvinnors hälsa osv. Jag har själv skrivit en motion om könsspecifik märkning av läkemedel som jag har lämnat över till ordföranden i utredningen Eva Eriksson, och jag gratulerar till valet av ordförande. Men jag känner nu att jag ska ställa några frågor om våld och attityder och om psykiskt våld. Min erfarenhet är från skolans värld.

Jag är väldigt rädd för den kroppsfixering som har blivit vanlig i veckopress osv. Givetvis är det väldigt bra med en sund själ i en sund kropp. Det är ju det som vi står för. Men tyvärr har fetma blivit ett av vår tids främsta tabun, och vi har kommit in i en tid då vi har fått ett kvinnligt lidande på något sätt. Jag undrar om det i rapporten står något om samhällets värdering av överviktiga kvinnor, att det har kunnat bli ett gissel och ett förtryck. Främst ser jag det i skolan bland unga tjejer.

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

*Information från
regeringen*

Jag har sett en rapport som visar att 22 % av de sjuåriga flickorna har försökt banta och att 28 % vill bli smalare. 66 % av de 16-åriga flickorna bantar, och två tredjedelar av dem säger att deras mammor gör det. Detta är en sak som jag tror kan bli väldigt svår för oss när det gäller självförtröendeskapande aktiviteter för kvinnor och även när det gäller det nedvärderande språket mot tjejer.

Anf. 112 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag kan inte erinra mig att det i skrivelsen finns något som handlar just om fetma och skolflickor. Men det är klart att just det området har sin grund i hur man värderar flickor och pojkar, hur man värderar kvinnor och män. Och där finns det en hel del i skrivelsen om skolans ansvar och den värdegrund som skolan har att förmedla. Det börjar redan i förskolan. Jag har själv sett ett antal strålande exempel från mycket bra pedagogik, bl.a. i Gävle, när det gäller hur man förstärker flickorna och får dem att bryta den traditionella flickrollen men också hur man förstärker pojkarna och får dem att bryta sin traditionella pojkrull och känna till mer om emotion, bli lite stillsammare och kunna njuta av t.ex. vacker musik, levande ljus och fotmassage, medan flickorna tränas till att bli modiga, starka och duktiga på det viset. Det är ju ett sätt. Och man måste börja väldigt tidigt och acceptera flickor och pojkar och värdera dem som de varelser de är. Och där har skolan en mycket viktig roll. Det hänger också samman med det andra, där det krävs en mer aktiv hållning när det gäller vad som sägs och vad man kallar varandra.

Vi hade en konferens som hette Motbilder för knappt ett år sedan. Den konferensen har sedan resulterat i ett antal projekt ute bland filmare, privatpersoner och våra landshövdingar och länsstyrelser. Detta är ju ett ansvar som måste ut. Regeringen och riksdagen kan inte göra allt, utan man måste göra det lokalt. Det stöder jag ekonomiskt. Och det är många länsstyrelser som har tagit denna chans.

Anf. 113 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag tackar Margareta Winberg. Jag tyckte att materialet om Motbilder var mycket bra.

Den här problematiken är ju egentligen specifik för västvärlden. Min fråga är då: Hur kan vi gå vidare för att uppmärksamma den ännu mer? I skolan måste den uppmärksammas bland alla som möter barn och ungdomar. När vi nu diskuterar att få hjälp av männen att komma in mer, finns det då en möjlighet att man även i fråga om mansrollen tar upp diskussionen om språket och attityderna mot kvinnorna – hur man tilltalar varandra, hur man umgås osv. för att vi ska kunna känna att kvinnor och män har lika värde? Tjejerna upplever ofta i skolan att deras värde sätts på spel. Många flickor springer från lektioner och försvinner ut från raster därför att de är oroliga för att bli kallade mycket fula saker som känns nedvärderande.

Anf. 114 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Självklart är det så, och de poliser som jag har kontakt med och som ibland brukar resa med mig arbetar med unga män och pojkar och försöker få dem att hamna på rätt spår, eftersom det är pojkar

som kanske lite grann är på väg åt fel håll. Dessa poliser gör det på ett fantastiskt sätt.

Dessutom har jag studerat en del av de pappautbildningar som finns, där unga män tillsammans i grupp helt enkelt får prata av sig och därmed får förklaringar och svar på saker som män av tradition kanske inte pratar så mycket om.

Sedan har JämO ett skolprojekt som är mycket bra och som tar upp dessa frågor om hur vi värderar varandra och vad vi kallar varandra. Dessutom finns det en hel del andra mindre organisationer men också privatpersoner som har gått samman i projekt som har till syfte att undervisa och försöka förändra det språk som de flesta tycker är så avskyvärt i skolan.

Anf. 115 BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är tyvärr så att jag inte har haft möjlighet att läsa skrivelsen, vilket gör att det är mycket som jag kan ha missat. Men det ska bli spännande att läsa den.

Jag har några konkreta frågor. Jag blev ganska glad över påpekandet att mycket återstår att göra på utbildningsområdet. Men jag hörde inga förslag som rörde skolan. Det är allvarligt därför att där har det inte hänt särskilt mycket på de senaste åren. Fortfarande är en antologi från 1993 nästan den mest aktuella forskningssammanställning som statsmakterna tillhandahåller i ämnet. Som det har beskrivits i den senaste ordväxlingen finns det mycket att göra.

Min korta konkreta fråga är: Har regeringen något förslag för att stimulera rekrytering av män till lärarutbildning och arbete i skolan? Utan manliga förebilder är det väldigt svårt att åstadkomma den miljö som krävs för att barn och ungdomar ska få en riktigt bra utveckling och en jämställd utveckling.

Min andra fråga rör ett annat ämne. Under den allmänna motionstiden kom vi kvinnor från alla partier överens om att vi skulle fundera över hur vi skulle komma vidare i arbetet mot kvinnovåld. Det har ju gjorts en del på senare tid. Under arbetet bestämde sig socialdemokrater och vänsterpartister för att de inte ville vara med i det gemensamma arbetet med hänvisning till skrivelsen. Nu nämnde inte jämställdhetsministern något om huruvida det finns några tankar på hur man ska följa upp det som redan är beslutat och de brister som fortfarande trots allt finns.

Min tredje fråga gäller uppföljningen av kvinnofridspropositionen. I Stockholm, Göteborg och Malmö kunde man konstatera att vi fick ned gatuprostitutionen ganska ordentligt, med drygt 50 %, omedelbart efter det att man satt in de första insatserna för att få ned prostitutionen. Sedan har rapporter kommit från Göteborg och Malmö om att de är tillbaka på samma otrevliga nivå som tidigare, medan vi i Stockholm – vilket jag är rätt stolt över som ordförande i polisnämnden – faktiskt ligger kvar på den lägre nivån. Finns det några planer från regeringen på att utvärdera orsakerna till att man i olika delar av landet har så olika resultat? Jag tycker att det skulle vara värdefullt att få veta om det är några insatser som man kunde sprida så att alla kunde lyckas lite bättre i det avseendet.

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 116 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Den första frågan handlar om hur vi ska främja att män blir lärare. Vi föreslår inte kvotering, utan vi har en mera allmän skrivning om att detta är väsentligt. Vi tror att t.ex. myndigheterna har ett ansvar, och utbildningsanordnarna har ett ansvar för att göra insatser så att yrket och utbildningen blir attraktiva för både kvinnor och män. Det finns också en skrivning som handlar om högskolans lärarkår och könsfördelningen där och vad som görs för att förändra den.

Jag delar uppfattningen att det är oerhört viktigt att det blir en bättre könsfördelning, inte minst inom grundskolan. Med de familjestrukturer som vi ser i dag är det viktigt för både pojkar och flickor, men kanske framför allt pojkar, att åtminstone i skolan ha någon manlig förebild.

Det är klart att vi ska utvärdera gatuprostitutionen. Det görs kontinuerligt. Det är väldigt viktigt att man gör det eftersom lagen är så kontroversiell och det finns så olika meningar om den är bra eller dålig. Den uppföljningen görs. Är det så att den visar att det är skillnad mellan resultaten i de tre storstäderna är det en självklarhet för mig att man förmedlar resultat mellan varandra. De som eventuellt har ett sämre resultat kan då ta till sig av erfarenheterna från de andra städerna. Vi har också givit RFSU rätt mycket pengar för att bedriva ett projekt för både kvinnor och män som är i prostitutionen. Jag ser fram emot att få se på det.

Den andra frågan måste jag be Beatrice Ask att upprepa.

Anf. 117 BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är bra att man pläderar för att alla är ansvariga för att få fler män i skolan, men jag tror att vi måste hitta mer konkreta åtgärder om det ska hända något. Läget är allvarligt. Men vi får väl hjälpas åt på den punkten.

Jag tycker också att det är bra att få beskedet att regeringen avser att utvärdera skillnaderna i resultaten när det gäller att bekämpa gatuprostitution. Det är inte frågan *om* det är skillnader, det kan jag försäkra, utan det finns konkreta skillnader. Dem behöver man titta på.

Min fråga gällde det faktum att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet inte ville vara med när vi skulle arbeta med en kvinnovåldsmotion med hänvisning till den här skrivelsen. I sin inledning nämnde inte ministern det, om jag inte missade det. Jag undrar bara om det är ett område som finns med, för det är rätt angeläget med tanke på hur allvarligt och omfattande kvinnovåldet är.

Anf. 118 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag kan naturligtvis inte uttala mig om varför socialdemokraterna och vänsterpartisterna här inte ville vara med på en sådan motion. Det får de själva svara för. Möjligen kan svaret vara att man vill avvakta skrivelsen och se vad som kommer. Där kommer ju en hel del. Vi redovisar där dels vad som faktiskt beslutades i fjol, dels den uppföljning som har påbörjats. Kvinnofridspropositionen är ändå väldigt ung, och det är väldigt svårt att på ett år göra en utvärdering. Det är lite för kort tid. Inte desto mindre har vi vissa tankar på hur man skulle kunna gå vidare. Jag antar att det är skälet, men som sagt får de svara för sig själva.

Anf. 119 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag har en fråga som berör den översyn av jämställdhetslagen som ministern nämnde och som finns med i skrivelsen. Jag har läst den, och jag tycker att arbetsvärderingsinstrumentet, som ju ska vara till för att kvinnor och män ska få lika lön för likvärdigt arbete, är lite tandlöst. Jag känner mig lite orolig. Det enda konkreta förslag som utredningen lägger fram är att jämställdhetsombudsmannen ska kunna besöka arbetsplatser och utreda situationen. Men vi har fortfarande inte kommit någonstans på väg mot något arbetsvärderingsinstrument som kan bli användbart i Arbetsdomstolen.

Min fråga till jämställdhetsministern är om hon tycker att utredningens förslag räcker.

Anf. 120 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Som jag sade är utredningen ute på remiss. Vi ska lägga fram en proposition till våren. Därför vore det fel av mig att nu personligt värdera utredningen. Jag vill naturligtvis se på remissutfallet. Min utgångspunkt är att vi ska ha en proposition som ger bättre "tänder" när det gäller lönefrågorna men också diskrimineringen i övrigt. Det är två delar i det här: dels löneskillnaderna, dels lite mera allmän diskriminering.

När det gäller arbetsvärdering är det mycket riktigt så som Deirée Pethrus Engström påpekar. Men jag kan möjligen lugna henne med att säga att vi i höst haft två personer på hög nivå, statssekreterare, i USA och Kanada för att studera hur man arbetar med frågorna där. Det är inte enbart utredningen som kommer att ligga till grund för propositionen utan också annat som vi tar in.

Anf. 121 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag ber att få ställa en annan fråga till ministern. Det gäller Pekingkonferensen 1995, som ministern var inne på. Det kommer att bli en uppföljning i New York, om jag inte har uppfattat det fel, nästa år.

Min fråga är vad regeringen avser att driva för frågor i New York år 2000.

Anf. 122 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Det är dels ett förberedande möte i Europa runt årsskiftet, dels kommer EU-kretsen att försöka att hitta något slags gemensam plattform att stå på. Vi hade för övrigt förra fredagen ett sådant möte, där vi försökte att ena oss. Det handlade då väldigt mycket om *benchmarking*, dvs. hur vi inom EU för oss själva kan sätta upp mål, men också hur vi kan driva det vidare. Det vi framför allt diskuterade var kvinnorepresentationsområdet. Men vi avsåg också att ta upp kvinnor och våld, likaså kvinnor och ekonomi, dvs. möjligheten att förena förvärvsarbete och familj.

I juni månad kommer det att bli ett möte Peking plus 5, som det heter, i New York. Även om vi inte är klara, kan man utgå ifrån att vi inte kommer att röra i dokumentet. Vi kommer inte att tillfoga nya områden. Först måste vi följa upp och se till att vi uppfyller det som vi har sagt i Peking.

Vi kommer att prioritera frågorna om representation, våld mot kvinnor och möjligheten att kombinera föräldraskap och förvärvsarbete.

Prot.

1999/2000:21

28 oktober

Information från
regeringen

Anf. 123 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s):

Herr talman! Jag har två frågor att ställa till Margareta Winberg. Den första gäller jämställdhetslagen. Den andra kommer att gälla kvinnofrid.

I kvinnofridspropositionen skärptes jämställdhetslagen när det gäller arbetsgivarens ansvar att vidta lämpliga åtgärder när en anställd anser sig sexuellt trakasserad. Jämställdhetslagen är till sin konstruktion en rent arbetsrättslig lagstiftning och omfattar således inte elever i vare sig grundskola, gymnasium, högskola eller universitet.

Andra områden som faller utanför är de nya bemanningsföretag som växer upp, där arbetsgivaren i och för sig har det grundläggande ansvaret, men där arbetstagaren ju utför arbetsuppgifter i andra verksamheter än där arbetsgivaren har sitt direkta ansvar.

Ett tredje område är service- och tjänstesektorn där personal kan råka ut för sexuella trakasserier från gäster, kunder, patienter osv.

Ministern har säkert från flera håll uppmärksammats på samma sak som jag, och jag undrar därför om ministern är beredd att ta initiativ till en ytterligare översyn av lagen för att täppa till just de här luckorna, som ju berör väldigt många både elever och arbetstagare.

Min andra fråga gäller kvinnofrid. Det har gått lite drygt ett år. Det treåriga myndighetsgemensamma uppdraget ska årligen redovisas tillbaka till regeringen. Det jag har kunnat följa är Rikspolisstyrelsens rapport, men jag undrar om ministern har någon rapport att lämna från Domstolsverket respektive Socialstyrelsen.

Anf. 124 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! När det gäller jämställdhetslagens begränsning, för det är ju vad det handlar om eftersom det handlar om arbetsmarknaden, har jag uppmärksammat detta och funderat mycket på det. Det har varit debatt om skolan där skollagen ju gäller, och där läroplanen ska utveckla skollagen. Där gäller också Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter, men däremot inte jämställdhetslagen.

Det pågår en översyn av skollagen. Enligt direktiven ska översynen också innefatta en översyn av reglerna om kränkande behandling.

När det gäller högskolan är detta ett känt problem, framför allt mellan lärare och studenter. Detta omfattas inte av jämställdhetslagen utan högskoleförordningen. Där överväger jag att göra en översyn.

Detta gäller också bemanningsbranschen. De som arbetar med de här jobben hamnar mellan stolarna, som Elisebeht mycket riktigt påpekade. Därför överväger jag att titta också på detta.

Det gäller också restauranger och hotell när det gäller förhållandet mellan kund och dem som arbetar där. Det är också något som inte regleras.

Det blir en översyn, men i vilken takt den kan göras kan jag inte säga i dag. Nu arbetar vi med den utredning om jämställdhetslagen som är gjord och som är på remiss. Det ska bli en proposition.

Det finns i alla fall ett tankearbete i den här riktningen.

Anf. 125 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s):

Herr talman! Jag fick inget svar på min andra fråga. Det var nog snarast ett förbiseende, tror jag.

När jag ändå fick ordet en gång till kan jag passa på att förklara och försäkra ministern att det inte är så att socialdemokratiska kvinnor i riksdagen inte är intresserade av kvinnovåldsfrågorna, vilket antydde tidigare alldenstund vi inte ville skriva en gemensam motion med borgerliga kvinnor här i riksdagen.

Vi tycker tvärtom att vi nu, när det har gått ett år, borde flytta fram positionerna och tänka fem tio år framåt, och inte behandla de frågor som vi redan har behandlat i den proposition som riksdagen antog förra året. Jag är mycket glad att höra att också jämställdhetsministern numera har sin fokusering på männen och mansrollen. Det är precis som vi socialdemokratiska kvinnor har skrivit i vår motion. Vi har dessutom valt att lyfta fram barnen, som ju är den tredje parten i det här sammanhanget.

Anf. 126 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag svarade inte på den andra frågan mest beroende på att jag inte kan svara. Jag vet inte svaret. Jag vet så mycket som att Socialdepartementet kanske är det departement som har gjort mest inom sitt område när det gäller jämställdhetsarbetet. Man håller bl.a. på med ett genderprogram för social välfärd som är mycket ambitiöst. Det står bl.a. att det är en sammanställning av myndigheternas återsrapportering i årsredovisningarna som distribueras som exempelsamling till myndigheterna och bolagens gendersamordnare. Där ingår t.ex. Socialstyrelsen.

Huruvida det är det andra uppdraget som också har gått till Domstolsverket, kan jag inte svara på.

Anf. 127 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Jag vill först tacka jämställdhetsministern för den information vi har fått, och jag vill med anledning av den ställa en fråga.

Vi vill öka kvinnornas möjligheter på flera områden, bl.a. när det gäller fler kvinnliga företagare. Dagens regler för tillgång till riskkapital är i stor omfattning mer anpassade för typiskt manliga företag, t.ex. inom tillverkning av något slag. Det har däremot varit mycket svårare för kvinnor att få tillgång till de här statliga medlen, som fördelas ute på länsstyrelserna.

Med anledning av de nya regionalpolitiska verktyg som tillväxtavtalen är, och den nya rapport som kommit från NUTEK angående jämställdhet och lönsamhet där man har visat på att det är lönsamt att företag består av män och kvinnor, vill jag nu ställa en konkret fråga till jämställdhetsministern.

Har man för avsikt att föreslå särskilda åtgärder som gör att kvinnor i högre grad kommer åt de medel som partnerskapet förfogar över?

Anf. 128 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Som jag tidigare sade till Karin Pilsäter görs det en hel del särskilda insatser för kvinnor som vill starta eget och för kvinnor som har affärsidéer. Både ALMI och NUTEK står bakom dessa särskilda insatser, men också både länsstyrelser och kommuner – kommunerna i form av kvinnliga affärsrådgivare, som är ungefär 100 stycken i dag. De har utvecklats enormt till antalet under den senaste mandatperioden.

Vi har också de s.k. mikrolånen som är särskilt bra för kvinnor eftersom kvinnor i sin affärsidé ofta inte har så stora investeringar. Det är

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Information från
regeringen*

också det som har varit problemet, eftersom man därför inte har blivit riktigt trodd. Det kostade ju så lite. Då har bankerna inte velat vara med på vagnen. Jag vet att mikrolånen har spelat en väldigt viktig roll.

När det gäller tillväxtavtalen har ju Mona Sahlin, som är ansvarig för den delen, vid ett flertal tillfällen uttalat att hon kommer att ha en dialog med länsstyrelserna eftersom det som de har presterat inte varit särskilt bra sett ur det här perspektivet. Det var några länsstyrelser som möjligen utmärkte sig lite, men på det stora hela var de inte särskilt duktiga.

Å andra sidan får vi komma ihåg att detta var första gången som tillväxtavtalet gjordes och den nya principen *mainstreaming* skulle tillämpas. Så vi kanske får ha lite tålamod.

Jag har låtit länsstyrelserna få del av pengar för att utveckla sin kunskap om detta, så jag hoppas att de ska sköta sig bättre i fortsättningen.

Anf. 129 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Jag tycker att det är bra med det som har gjorts. Men vi har gjort en inventering och sett att det fortfarande är en väldigt liten andel av de statliga medlen som ges till de kvinnliga företagarna. Det är ingen gammal utredning, utan den är gjord nära i tiden.

Det som vi befår är ju att det är en liten andel kvinnor som är representerade i de här partnerskapen. Det är därför som vi undrar om det nu kommer att fortsätta i ungefär samma stil som tidigare. Jag föreslår att jämställdhetsministern sätter lite extra press på hur dessa tillväxtavtal kommer att förverkligas.

Jag vet också att jämställdhetsministern och Mona Sahlin har för avsikt att höja det kvinnliga inslaget när det gäller inflytande osv. Jag föreslår att man sätter press genom att kräva in en redovisning av hur de här medlen fördelas som ett komplement till den rapportering över hur tillväxtavtalen har omsatts i praktiken som kommer senare. Jag vet att detta är en fråga och ett ansvar för regionerna. För att de bättre ska förstå allvaret i detta vill jag att vi i regering och riksdag uttrycker ett krav på en skärpning för att kvinnorna i högre grad ska komma åt dessa statliga medel.

Anf. 130 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Det har jag absolut ingenting emot. Vi har ju våra jämställdhetsexperter ute i varje län som kan vara påtryckare. Jag tar med glädje till mig detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Information från regeringen om regeringens skrivelse *Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling*

Anf. 131 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Vi befinner oss mitt uppe i en kraftfull samhällsvandling. Då tänker jag inte på IT-revolutionen. Jag tänker inte heller på globaliseringen av ekonomin.

Jag tänker på det miljöcertifierade daghemmet i Smedjebacken och på världens första miljöcertifierade högskola, Mälardalens högskola. Jag tänker på invigningen av vattenreningsverket i Klaipeda. Jag tänker på arbetet med att installera en stor biogastank i kraftvärmeverket i Västerås. Jag tänker på det nya naturreservatet runt Hornborgasjön. Jag tänker på det lokala Agenda 21-kontor som jag invigde i Rosengårds mest utsatta område Herrgården. Där är förvärvsfrekvensen 9 %. Där har invandrare från många länder i flera världsdelar bestämt sig för att själva och handgripligen lösa de lokala miljöproblemen. En av dem var en f.d. somalisk miljöminister.

Mycket positivt sker. Mycket och ännu mer måste ske i morgon, i framtiden. Vi har i vårt land för mycket förurning, övergödning, farliga kemikalier och klimatpåverkan. Vi använder för mycket naturresurser och energi. Vi lever inte på ett sätt som kan kallas ekologiskt uthålligt.

I vår enda värld beror vart fjärde dödsfall på miljöbrister. 1 200 miljoner människor saknar tillgång till rent vatten. Den rika femtedelen av jordens befolkning står för 86 % av konsumtionen. Den nyfödda sälungen i Arktis har kemikalier i sin kropp som förts många hundra mil av luft och vatten. Vi fortsätter att öka växthusgastäcket runt jorden med risk för allvarliga klimatförändringar och svåra katastrofer i framtiden. Vi har kanske upplevt flera av dem redan i dag. Vi står långt ifrån en global utveckling som är hållbar. I dag är det många som talar om ekonomins globalisering. Miljön är redan globaliserad. Den insikten borde väga mycket tyngre när vi beslutar om världens framtid.

Sverige ska bli ett föregångsland i världen när det gäller en ekologiskt hållbar utveckling. Sverige ska ligga i spetsen för miljöansvaret i Europa och i världen. Visionen är att vi ska lämna över ett land till nästa generation där de stora miljöproblemen i vår omvärld är lösta. Visionen är att medverka till en värld i bättre ekologisk, social och ekonomisk balans.

Herr talman! Visioner förpliktigar till grått och slitsamt vardagsarbete. Det är regeringens vardagsarbete för ytterligare några steg mot en hållbar utveckling jag i dag vill redovisa för riksdagen. För tredje året i rad presenterar regeringen nu sin skrivelse om detta arbete. Skrivelsen spänner över samtliga politikområden.

En grundtanke i regeringens miljöpolitik och i regeringens politik för uthållighet är att integrera arbetet för ekologisk hållbarhet i samtliga samhällssektorer. Sektorernas och sektorsmyndigheternas ansvar för miljön har betonats. Principen om sektorernas miljöansvar innebär att varje samhällssektor ska ta sin del av ansvaret för att genomföra de åtgärder som behövs för att nå ekologisk hållbarhet. Miljöhänsyn kommer att beaktas redan när besluten fattas, vilket innebär att många problem aldrig kommer att uppstå.

Resultatet blir att miljöpolitiken blir förebyggande. Vi skapar samordningsvinster mellan miljö, tillväxt, sysselsättning och välfärd. Förutom att vi tar vårt ansvar för att bidra till att lösa miljöproblemen och styra utvecklingen av samhället mot hållbarhet, använder vi samtidigt de möjligheter den ekologiska omställningen ger för att skapa sysselsättning och tillväxt. Miljöpolitiken, den ekonomiska tillväxtpolitiken, arbetsmarknadspolitiken och välfärdspolitiken förs samman. För svenskt näringsliv innebär denna omställning en drivkraft att utveckla mer miljöan-

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Information från
regeringen*

passade produkter och tjänster, vilket i sin tur kan leda till ökade marknadsandelar och därmed ge ytterligare arbetstillfällen.

Den skrivelse som presenteras i dag är en omfattande katalog över åtgärder. Den ger konkreta besked på frågan om regeringens visioner är något mer än visioner. Det beskedet är: Det finns en konkret och handfast politik bakom visionerna, och det finns en stark vision som styr den praktiska politiken.

Låt mig återge några av åtgärderna i skrivelsen.

Arbetet med miljökvalitetsmålen fortsätter. Ett stort antal myndigheter har haft i uppdrag att ta fram delmål och förslag till åtgärder. Uppdragen redovisades till regeringen den 1 oktober. Miljömålskommittén fortsätter nu utvecklingsarbetet. Det är vår avsikt att årsskiftet 2000/01 återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka delmål och åtgärder som behövs för att nå dessa mål.

Genom en ändring i verksförordningen har samtliga myndigheter fått ett generellt ansvar för att beakta de krav som ställs på verksamheten när det gäller en ekologiskt hållbar utveckling. Dessutom har 24 myndigheter fått ett särskilt sektorsansvar för arbetet med ekologisk hållbarhet. De har avrapporterat detta den 1 oktober. Det ska ske årligen. De ska redovisa sina insatser i samband med årsredovisningarna. 99 myndigheter håller på att införa miljöledningssystem. Om ett litet tag är det ännu fler.

Arbetet med att miljöanpassa den offentliga upphandlingen fortsätter. Landstingen, de flesta kommuner och flera statliga myndigheter har kommit i gång med en miljöanpassad upphandling. Vi arbetar också för att påverka EU:s upphandlingsdirektiv. I Sverige handlar det om 300 miljarder kronor, i EU om över 6 000 miljarder kronor.

Den svenska försvarsmakten blir världens första militära myndighet med ett fullständigt miljöledningssystem när man under nästa år inför miljöledning enligt ISO 14001 kompletterat med den offentliga redovisning som EU:s miljöstyrning och miljörevision kräver.

Programmet med de lokala investeringsbidragen som skapar miljö- och sysselsättningsvinster fortsätter. 6,5 miljarder är avsatta för åren 1998–2002. Hittills har 81 kommuner fått stöd med totalt 3,7 miljarder kronor. Med kommunernas egna satsningar blir den totala miljöinvesteringen 17 miljarder kronor. De av kommunerna bedömda miljöeffekterna är betydande: energieffektivisering och omställning som motsvarar 100 000 villor, 1,2 miljoner ton i minskade koldioxidutsläpp, markåtgärder för biologisk mångfald motsvarande 2 500 fotbollsplaner och 11 500 årsarbeten.

Under 1999 har skolorna startat sitt arbete för att få utnämningen miljöskola. Intresset har varit mycket stort, och Skolverket har hittills utsett ca 100 skolor till pilotskolor. Utöver för-, grund- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning är nu även folkhögskolor och studieförbund inbjudna att delta.

Miljövårdsberedningen fortsätter sitt arbete med att utveckla strategier för ett ekologiskt hållbart näringsliv genom en dialog med näringslivet. Företrädare för regeringen och fordonsindustrin diskuterar nu forskningssamverkan för att utveckla ny och miljövänligare fordonsteknik, där staten satsar 500 miljoner kronor.

Miljöteknikdelegationen får i budgetpropositionen för år 2000 ytterligare 10 miljoner kronor för att fortsätta sitt uppdrag att stimulera utveckling

ing, upphandling och introduktion av nya miljöanpassade produkter och ny miljöanpassad teknik. Den håller även på att göra en kartläggning av svenska spjutspetsar vad gäller miljöanpassning av teknik, varor och tjänster. Satsningen på att hjälpa små och medelstora företag i deras miljöarbete fortsätter med information, rådgivning och ekonomiskt stöd för införande av miljöledningssystem.

Miljörelateringen av skatterna fortsätter. I budgetpropositionen föreslås vissa höjningar av skatterna i detta syfte. Inom EU arbetar vi för ett nytt direktiv om minimibeskattning av energi.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att miljöforskningen ska stärkas. Ett långsiktigt mål med det energipolitiska programmet är att sänka kostnaderna bl.a. för utnyttjande av förnybara energikällor. Vi föreslår nu ett tidsbegränsat investeringsstöd för solvärme.

Miljöexportmarknaden är en attraktiv marknad. Vi anvisar 12 miljoner kronor för att genomföra ett treårigt program i syfte att främja export av miljötekniska varor och tjänster.

Vi deltar i den internationella diskussionen om handel och miljö, främst genom WTO:s kommitté. Vi arbetar där för att miljöhänsynen ska integreras i handelsregelverket, så att en liberalisering av handeln kan medverka till en hållbar utveckling.

Vi har varit starkt pådrivande på miljöarbetet inom EU, särskilt när det gäller sektorsintegreringen via Amsterdamfördraget och toppmötet i Cardiff. En väsentlig del av det arbetet handlar om att kunna utvärdera och följa upp åtgärderna. Vi arbetar därvid med gröna indikatorer och även med miljöräkenskaper, och vi deltar i det internationella samarbetet.

De exempel som jag nu har nämnt är endast ett urval av de åtgärder som finns i skrivelsen. I den första skrivelsen fanns det 93 åtgärds punkter och i förra årets 136. I år är de 174, och arbetet fortsätter med oförminskade ambitioner.

Mycket sker, men vi får naturligtvis inte slå oss till ro. Vi har placerat hävstången under ett stenblock. Vi har lagt så mycket tyngd på den att vi har rubbat stenblocket en aning. Nu måste vi fortsätta att öka tyngden; vi vet att stenblocket kan rubbas.

Detta vårt ansvar rör hela vårt vackra, unika jordklot. Varje månad föds det lika många barn till världen som det finns invånare i Sverige. Den värld som dessa barns klara och nyfikna ögon möter kommer att neka alltför många av dem det som vi tar som självklart – att kunna dricka rent vatten, andas frisk luft och blicka fram mot en bättre framtid. Denna bättre framtid är otänkbar utan en stark global politik för bättre miljö och för ekologisk uthållighet. Det är de här barnens möjligheter att växa upp med framtidstro som borde stå i centrum inför det nya decenniet.

Anf. 132 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag måste säga att det var som att lyssna till ljuv musik alla de gånger som miljöminister Kjell Larsson nämnde ordet upphandling i samband med miljöfrågan. Det är ett redskap som har varit alldeles för mycket försummat i kampen för en bättre miljö.

Miljöministern talade om produktion, teknik och miljöräkenskaper, men jag saknade en faktor. Förhoppningsvis kan jag få ett förtydligande att också den är inräknad i det här paketet. Det gäller de finansiella tjäns-

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Information från
regeringen*

terna. Det är oerhört viktigt att man ställer krav på banksystemet – Riksbanken och andra – att miljöcertifiera sig och att ta miljöhänsyn. Det skulle ha ett stort symbolvärde om t.ex. Riksbanken hade en tydlig sådan policy. Jag skulle vilja fråga om denna faktor kommer med.

Jag har också en fråga som är vitt skild från min första. Vi har diskuterat strålning från barnens situation. Dagens riktvärden är satta utifrån en normalstor mans förmåga att motstå olika typer av strålning, men miljöministern har vid ett tidigare tillfälle här i kammaren lovat mig att ett uppdrag ska tillföras en utredning så att vi kan få klarhet i barnens situation från strålningssynpunkt. Jag skulle vilja få ett svar på frågan om det här utredningsuppdraget har kommit till stånd.

Jag vill också veta vad jag ska ge för råd i min hemkommun, där många lokala politiker undrar vad de kan göra för att inte få problem med detta i framtiden. Kan vi styra placeringen av telefonantennar, eller är det någonting annat som vi på det här området ska tänka på t.ex. för att inte undergräva arbetet med att miljöcertifiera daghem?

Anf. 133 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Självfallet måste den finansiella sektorn finnas med i arbetet på ekonomisk uthållighet. Man har också ett ökande intresse för detta inom den sektorn redan av egna ekonomiska skäl. Det är naturligtvis viktigt för den finansiella sektorn att hålla reda på hur företagarna agerar i miljöpolitiskt viktiga frågor. Det finns möjligen också en chans för departementet att hjälpa till med att bygga upp någon form av informationssystem för detta syfte. Det får i så fall positiva konsekvenser både för den informella sektorn och för arbetet på uthållighet.

I frågan om strålning och barn antar jag att Carina Hägg tänker på strålning från mobiltelefonsändare, mobiltelefoner osv. Vi kommer att tillsätta en utredning för att titta på de mobiltelefonsändare som i dag inte täcks av PBL. Vad gäller PBL-sändare finns det möjligheter för kommunerna att påverka sändarnas lokalisering genom bl.a. detaljplaner och bygglov. Det finns också ett antal sändare som inte sitter på master, och vi ska titta på hur man kan foga in dem i regelverket om strålning.

Jag tror inte att frågan om barn och strålning från mobiltelefoner finns med i den här redovisningen. Det är en fråga som i och för sig kan vara väldigt intressant, men den ligger inom telemarknadens sektorsansvar.

Anf. 134 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag får tacka för miljöministerns besked så här långt. Det ges vissa positiva indikationer om att frågorna om strålning och barn på något sätt kommer att tas om hand framdeles. Jag ska försöka fortsätta att bevaka den problematiken.

Jag skulle också vilja ställa ytterligare en fråga, som gäller finansiella tjänster. Det är naturligtvis mycket positivt att man har för avsikt att hjälpa till med information i de här frågorna, men man kan ju också ställa direkta krav. Kan regeringen tänka sig att gå så långt som till att ställa krav? Om det inte kommer ett initiativ från regeringen kommer man kanske så småningom att ställas inför tvingande åtgärder.

Anf. 135 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag kan mycket väl tänka mig att man kan komma att ställa vissa krav, även om jag inte nu kan ange några konkreta exempel på detta. Jag vet inte heller på rak arm om någon av regeringens myndigheter på det finansiella området ingår bland de 99 myndigheter som omfattas av uppdraget att utveckla miljöledningssystem.

Riksbanken är ju inte regeringens myndighet, men det vore väl inte ur vägen om riksdagen funderade på om Riksbanken ska få ett motsvarande uppdrag. Jag antar att det måste vara riksdagens sak att bestämma det.

Anf. 136 ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att tacka för den redovisning som miljöministern har lämnat. Jag tror att det är värdefullt att riksdagen får den här typen av redovisningar av vad som har avhandlats på ett aktuellt område. Jag tror att det också kan vara värdefullt såväl för enskilda som för organisationer i det arbete som de för det mesta på ett förtjänstfullt sätt bedriver. Jag tror och hoppas också att det inte föreligger några delade meningar mellan riksdagens olika partier om de mål som vi i Sverige har satt upp för miljöpolitiken.

Min fundering gäller om miljöministern verkligen tar intryck av de konkreta förslag som t.ex. i motioner redovisas från olika partier för att vi ytterligare ska vinna terräng på det här området. Mitt intryck är att förslag alltför lättvindigt avvisas från regeringsföreträdare, men också från utskottsmajoriteter som inte ingår i den s.k. regeringskonstellationen. Tar miljöministern verkligen intryck av de konkreta handfasta förslag som lämnas från skilda partier i den här kammaren?

Anf. 137 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Ja, det är väldigt lätt för mig att allmänt säga att självfallet tar jag intryck av vad andra partier än de som nu samverkar tycker. Jag försöker hela tiden hålla mig underrättad om nya förslag och nya idéer. Det är självklart så att det centrala för mig inte är var ett förslag kommer ifrån, utan vad ett förslag kan få för resultat.

Anf. 138 ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jag kan konkret säga att Centerpartiet ju i miljömotioner till riksdagen flera gånger har föreslagit att det ska införas ett producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. Hade detta tagits *ad notam* hade vi sluppit den ganska infekterade debatt som har varit de senaste veckorna kring flamskyddsmedel och andra saker som är otrevliga för vår miljö.

Jag tar detta som ett exempel på att det nog inte alltid är så att man tar goda motionsförslag *ad notam* i regeringssammanhang.

Anf. 139 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag förstår inte riktigt den synpunkten. Vi genomför ju nu ett producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. Vi har fått det här förslaget notifierat i Bryssel, alltså fått okej för det. Naturvårdsverket håller på att utveckla föreskrifter för det här förslaget. Vi håller också på att diskutera ett förslag om att se till att de här produkter-

na måste förbehandlas av certifierade personer. Just därför att det finns mycket t.ex. bromerade flamskyddsmedel i produkterna måste vi ha den säkerheten.

Vi kommer förmodligen att kunna fatta ett regeringsbeslut om den här förordningen i december, och vi räknar med att även den ändring i lagstiftningen som blir resultatet av Naturvårdsverkets arbete kommer att kunna beslutas om i december. Det här producentansvaret kommer, såvitt man nu kan bedöma det, att träda i kraft den 1 januari 2001, eftersom det allmänt anses att branschen behöver det här året för att anpassa sig till de nya reglerna.

Här är ett utmärkt exempel på att vi är i gång på allvar och genomför en väldigt bra politik. Kan vi göra det tillsammans med Centerpartiet är jag den förste att tacka för det.

Anf. 140 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för redovisningen. Det var i mångt och mycket stimulerande att höra på.

Jag skulle vilja ta upp en fråga om de regionala tillväxtavtalen. I utvärderingen av dem konstaterades det att trots att man pratade mycket välvilligt om hållbar utveckling hade man i inget fall någon uttänkt strategi för hur det här skulle ske. Det har medfört att även om man har gjort vissa ansatser har arbetet mestadels blivit ganska planlöst, och det är naturligtvis väldigt svårt att följa upp och utvärdera. Naturligtvis blir resultaten sämre i en förlängning om man inte har en medveten strategi för hur det ska gå till.

Därför undrar jag om miljöministern har någon plan för hur man ska bistå de regionala tillväxtavtalen och de regionala myndigheterna i fortsättningen så att de skaffar sig en strategi på det här området.

Anf. 141 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag har hela tiden sett tillväxtavtalen som ett viktigt instrument också för att hävda den ekologiska uthålligheten. Jag hade flera diskussioner med Mona Sahlin, som ju är den ansvariga ministern för det här området, inför hennes kontakter med de olika regionerna om tillväxtavtalen. Jag är övertygad om att det har gått ut väldigt tydliga signaler för det här arbetet att det också handlar om ekologisk uthållighet.

Nu får vi naturligtvis granska och analysera de tillväxtavtal som har kommit in och göra en bedömning av om vi tycker att det är tillräckligt med det som finns eller om det finns möjligheter för oss att påverka processen ytterligare i den här riktningen.

Vi hörde ju nyss att Margareta Winberg inte var riktigt nöjd med hur jämställdhetsaspekterna hade behandlats i tillväxtavtalen, och det är förmodligen på motsvarande sätt när det gäller uthålligheten.

Anf. 142 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Miljöministern talade i sitt anförande mycket positivt om miljöcertifiering, lokala Agenda 21-kontor och det arbete som läggs ned där och att Sverige ska ligga i spetsen när det gäller miljöfrågorna.

Min fråga tangerar väl lite det här med regionala tillväxtavtal, men min fundering ligger på kommunnivå. Det är väl så att många kommuner skulle vilja jobba ännu mer med miljöfrågorna och miljöcertifiera stora

delar av sin verksamhet och kanske hela kommunens verksamhet. Min fråga är då: Finns det någon stimulans från statens sida? Finns det någon hjälp från miljöministrarnas och statsmakternas sida när det gäller kommuner som gärna skulle vilja miljöcertifiera kanske hela verksamheten, men som på grund av ekonomi måste prioritera andra verksamheter?

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 143 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Låt mig först ytterligare betona hur mycket positivt som sker ute i Sveriges kommuner när det gäller miljöarbete och arbete för ekologisk uthållighet. Jag skattar mig oerhört lycklig att vara miljöminister som får åka runt i Sverige och träffa alla de här personerna som arbetar med det här, de eldsjälar som finns, och se alla de projekt som nu håller på att växa upp. Jag har besökt nära 50 kommuner under det här året, och jag ser fram emot att besöka alla de andra kommunerna som håller på på samma sätt.

Den stora stimulansen som finns i det här arbetet är naturligtvis de lokala investeringsprogrammen, som jag också nämnde i mitt anförande. De är ju inte stimulanser bara såtillvida att en del kommuner kan få de här bidragen och använda dem till konkreta investeringar med goda miljöresultat. Det är bra i sig. Men det innebär ju också en väldig stimulans till kreativiteten, och det innebär ett väldigt stöd till alla dem i alla kommuner som vill genomföra en förändring av politiken i den här riktningen. De får genom de lokala investeringspengarna en möjlighet att trycka på för att åstadkomma den här förändringen, och jag vet att det är väldigt många som gör det. Kopplingen mellan det lokala Agenda 21-arbetet och de lokala investeringsprogrammen är väldigt viktig.

Dessutom skapas det ju väldigt mycket kunskap och erfarenhet utifrån det här arbetet, och det kommer att skapas ännu mer nu i takt med att de olika projekten kommer i gång och i takt med att vi ser resultaten och möter och löser svårigheterna runtom i Sverige. Och den erfarenheten kanske får en lika stor betydelse som programmets rent konkreta fysiska investeringar.

Sedan finns det naturligtvis en massa andra möjligheter att få statligt stöd. Det finns ju olika stödformer som är kopplade till miljöarbete på olika sätt, och det finns naturligtvis också EU-stöd som har den här kopplingen.

Anf. 144 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Jag vet att de här investeringsprogrammen ju naturligtvis har en väldigt stor betydelse, men jag tänkte mig detta med miljöcertifiering av t.ex. en hel kommuns verksamhet. Jag vet att en sådan fråga är uppe i någon kommun. Det är naturligtvis en ganska kostsam sak, och det var just det som min fråga egentligen specifikt gällde.

Anf. 145 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Vi har ju stöd för mindre företag för att underlätta deras certifiering, och i den nya versionen av EMAS som vi nu diskuterar i EU ingår också verktyg för de mindre företagen. Vi har det däremot inte, i varje fall inte såvitt jag känner till, när det gäller kommunerna. Jag ska fundera på det. Jag ska ta det som ett gott tips och fundera på hur man kan underlätta för kommunerna att miljöcertifiera de här verksamheterna.

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
1999/2000:22 till justitieutskottet

Motioner
1999/2000:Fi1 och Fi2 till finansutskottet
1999/2000:Sk7–Sk11 till skatteutskottet
1999/2000:U4–U11 till utrikesutskottet

10 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Skrivelse
1999/2000:13 Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling

Motioner
med anledning av prop. 1999/2000:11 Personuppgiftslagens överföringsregler
1999/2000:K13 av Helena Bargholtz m.fl. (fp)
1999/2000:K14 av Åsa Torstensson m.fl. (c)
1999/2000:K15 av Per Unckel m.fl. (m)
1999/2000:K16 av Per Lager och Lars Ångström (mp)

med anledning av prop. 1999/2000:15 Slopade stoppregler
1999/2000:Sk12 av Per Rosengren m.fl. (v)
1999/2000:Sk13 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m)
1999/2000:Sk14 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)
1999/2000:Sk15 av Mats Odell m.fl. (kd)
1999/2000:Sk16 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

med anledning av förs. 1999/2000:RR2 Riksdagens revisorers förslag angående Vägverket, Banverket och miljön
1999/2000:T2 av Karin Svensson Smith m.fl. (v)
1999/2000:T3 av Per-Richard Molén m.fl. (m)
1999/2000:T4 av Johnny Gylling m.fl. (kd)

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 28 oktober

1999/2000:119 av *Eva Flyborg* (fp) till försvarsminister Björn von Sydow
Räddningstjänstlagen
1999/2000:120 av *Kerstin Kristiansson* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Ådalen – en utsatt region
1999/2000:121 av *Kerstin Heinemann* (fp) till statsrådet Ingela Thalén
Förtidspensionering av ungdomar

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 november.

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 28 oktober

1999/2000:80 av *Rolf Gunnarsson* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Höjning av dieselskatten
1999/2000:86 av *Gunnel Wallin* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Sommarjobb
1999/2000:87 av *Ewa Thalén Finné* (m) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Utländsk konkurrens inom byggsektorn
1999/2000:88 av *Anders Sjölund* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Miljöprovning av Botniabanan
1999/2000:92 av *Kjell Eldensjö* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Skatt på skadestånd för sextrakasserier
1999/2000:93 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg
Brännmärkning av häst
1999/2000:95 av *Margareta Viklund* (kd) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Humanitär hjälp till Kosovo
1999/2000:98 av *Owe Hellberg* (v) till kulturminister Marita Ulvskog
Folkteatern i Gävleborg
1999/2000:106 av *Göran Hägglund* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
F-skattsedel

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 november.

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

13 § Kammaren åtskildes kl. 16.40.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 12.56,
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 121 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellation 1999/2000:27 om	
ursprungsmärkning av kött	2
Anf. 1 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	2
Anf. 2 ÅSA TORSTENSSON (c)	3
Anf. 3 INGVAR ERIKSSON (m)	3
Anf. 4 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	3
Anf. 5 ÅSA TORSTENSSON (c)	4
Anf. 6 INGVAR ERIKSSON (m)	4
Anf. 7 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	5
4 § Svar på interpellation 1999/2000:30 om	
salmonellainfektioner i kött.....	6
Anf. 8 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	6
Anf. 9 INGVAR ERIKSSON (m)	7
Anf. 10 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	7
Anf. 11 INGVAR ERIKSSON (m)	8
Anf. 12 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	9
Anf. 13 INGVAR ERIKSSON (m)	9
5 § Svar på interpellation 1999/2000:28 om	
sjöräddningstjänsten.....	10
Anf. 14 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	10
Anf. 15 ROY HANSSON (m)	11
Anf. 16 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	12
Anf. 17 ROY HANSSON (m)	13
Anf. 18 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	14
Anf. 19 ROY HANSSON (m)	15
Anf. 20 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	16
Ajournering.....	16
Återupptagna förhandlingar	16
6 § Frågestund.....	16
Anf. 21 TREDJE VICE TALMANNEN	16
<i>Tjetjenien</i>	<i>16</i>
Anf. 22 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	16
Anf. 23 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	17
Anf. 24 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	17
Anf. 25 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	17
<i>Samhall.....</i>	<i>18</i>
Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp).....	18
Anf. 27 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	18
Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp).....	18
Anf. 29 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	18
<i>Bevarandeområden i skogen.....</i>	<i>19</i>

Anf. 30	GÖTE JONSSON (m).....	19
Anf. 31	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	19
Anf. 32	GÖTE JONSSON (m).....	19
Anf. 33	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	19
<i>Polisen</i>		20
Anf. 34	RIGMOR AHLSTEDT (c).....	20
Anf. 35	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	20
Anf. 36	RIGMOR AHLSTEDT (c).....	20
Anf. 37	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	20
<i>Nazism och rasism</i>		21
Anf. 38	MARTIN NILSSON (s).....	21
Anf. 39	Statsrådet ULRICA MESSING (s)	21
<i>Mål 2-området</i>		22
Anf. 40	MARIE ENGSTRÖM (v)	22
Anf. 41	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	22
Anf. 42	MARIE ENGSTRÖM (v)	22
Anf. 43	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	22
<i>Luftföroreningar</i>		22
Anf. 44	KJELL ELDENSJÖ (kd).....	22
Anf. 45	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	23
Anf. 46	KJELL ELDENSJÖ (kd).....	23
Anf. 47	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	23
<i>Dublinkonventionen</i>		23
Anf. 48	KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	23
Anf. 49	Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	23
Anf. 50	KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	24
Anf. 51	Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	24
<i>Slamkvaliteten från kommunala reningsverk</i>		24
Anf. 52	CARINA OHLSSON (s).....	24
Anf. 53	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	24
<i>Ersättningsjobb vid försvarsnedläggningar</i>		25
Anf. 54	ROLF GUNNARSSON (m)	25
Anf. 55	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	25
Anf. 56	ROLF GUNNARSSON (m)	26
Anf. 57	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	26
<i>Kvinnligt företagande</i>		26
Anf. 58	KARIN PILSÄTER (fp)	26
Anf. 59	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	27
Anf. 60	KARIN PILSÄTER (fp)	27
Anf. 61	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	27
<i>Återföring av vattenkraftsvinster</i>		27
Anf. 62	LENNART GUSTAVSSON (v)	27
Anf. 63	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	28
Anf. 64	LENNART GUSTAVSSON (v)	28
Anf. 65	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	28
<i>Skogsbruket</i>		28
Anf. 66	ESKIL ERLANDSSON (c).....	28
Anf. 67	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	28
Anf. 68	ESKIL ERLANDSSON (c).....	29

Anf. 69 Miljöminister Kjell Larsson (s)	29
<i>Internationella fredsfrämjande insatser</i>	29
Anf. 70 Margareta Viklund (kd)	29
Anf. 71 Utrikesminister Anna Lindh (s)	29
Anf. 72 Margareta Viklund (kd)	30
Anf. 73 Utrikesminister Anna Lindh (s)	30
<i>Färjeförbindelsen Limhamn–Dragör</i>	30
Anf. 74 Leif Jakobsson (s)	30
Anf. 75 Näringsminister Björn Rosengren (s)	31
Anf. 76 Leif Jakobsson (s)	31
<i>Inomhusmiljön</i>	31
Anf. 77 Owe Hellberg (v)	31
Anf. 78 Miljöminister Kjell Larsson (s)	31
Anf. 79 Owe Hellberg (v)	32
Anf. 80 Miljöminister Kjell Larsson (s)	32
<i>Rovdjurspolitiken</i>	32
Anf. 81 Carl G Nilsson (m)	32
Anf. 82 Miljöminister Kjell Larsson (s)	32
Anf. 83 Carl G Nilsson (m)	33
Anf. 84 Miljöminister Kjell Larsson (s)	33
<i>Iran</i>	33
Anf. 85 Karl-Göran Biörsmark (fp)	33
Anf. 86 Utrikesminister Anna Lindh (s)	33
Anf. 87 Karl-Göran Biörsmark (fp)	34
Anf. 88 Utrikesminister Anna Lindh (s)	34
Anf. 89 Tredje vice Talmannen	34
7 § Information från regeringen om regeringens skrivelse	
<i>Jämställdhetspolitiken inför 2000-talet</i>	34
Anf. 90 Jordbruksminister Margareta Winberg (s)	34
Anf. 91 Karin Pilsäter (fp)	37
Anf. 92 Jordbruksminister Margareta Winberg (s)	38
Anf. 93 Karin Pilsäter (fp)	38
Anf. 94 Jordbruksminister Margareta Winberg (s)	39
Anf. 95 Barbro Feltzing (mp)	39
Anf. 96 Jordbruksminister Margareta Winberg (s)	39
Anf. 97 Barbro Feltzing (mp)	40
Anf. 98 Maria Larsson (kd)	40
Anf. 99 Jordbruksminister Margareta Winberg (s)	40
Anf. 100 Maria Larsson (kd)	41
Anf. 101 Jordbruksminister Margareta Winberg (s)	41
Anf. 102 Martin Nilsson (s)	41
Anf. 103 Jordbruksminister Margareta Winberg (s)	42

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Anf. 104 CARINA HÄGG (s).....	43
Anf. 105 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	43
Anf. 106 CARINA HÄGG (s).....	44
Anf. 107 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	44
Anf. 108 ANNE LUDVIGSSON (s).....	44
Anf. 109 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	44
Anf. 110 ANNE LUDVIGSSON (s).....	45
Anf. 111 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	45
Anf. 112 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	46
Anf. 113 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	46
Anf. 114 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	46
Anf. 115 BEATRICE ASK (m)	47
Anf. 116 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	48
Anf. 117 BEATRICE ASK (m)	48
Anf. 118 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	48
Anf. 119 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	49
Anf. 120 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	49
Anf. 121 DESIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	49
Anf. 122 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	49
Anf. 123 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s).....	50
Anf. 124 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	50
Anf. 125 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s).....	50
Anf. 126 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	51
Anf. 127 VIVIANN GERDIN (c)	51
Anf. 128 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	51
Anf. 129 VIVIANN GERDIN (c)	52
Anf. 130 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	52
8 § Information från regeringen om regeringens skrivelse <i>Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt</i> <i>hållbar utveckling</i>	52
Anf. 131 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	52
Anf. 132 CARINA HÄGG (s).....	55
Anf. 133 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	56
Anf. 134 CARINA HÄGG (s).....	56
Anf. 135 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	57
Anf. 136 ESKIL ERLANDSSON (c).....	57

Anf. 137 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	57	Prot.
Anf. 138 ESKIL ERLANDSSON (c)	57	1999/2000:21
Anf. 139 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	57	28 oktober
Anf. 140 INGEGERD SAARINEN (mp)	58	
Anf. 141 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	58	
Anf. 142 KJELL ELDENSJÖ (kd)	58	
Anf. 143 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	59	
Anf. 144 KJELL ELDENSJÖ (kd)	59	
Anf. 145 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	59	
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	60	
10 § Bordläggning	60	
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	60	
12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	61	
13 § Kammaren åtskildes kl. 16.40	62	

Prot.
1999/2000:21
28 oktober

Elanders Gotab, Stockholm 1999